

## Четвърто заседание

Четвъртък, 12 декември, 1963 г.

(Открито в 9 ч.)

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** (Звъни) В залата присъствуват 220 души народни представители, което значи, че имаме кворум и може да започнем предобедното заседание.

Откривам заседанието.

Продължават разискванията по законопроекта за държавния народностопански план и бюджета на Народна република България за 1964 г.

Думата има народният представител академик Сава Гановски.

**Акад. Сава Гановски:** (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Може би за пръв път в последните години ние имаме действително по-реален народностопански план и бюджет, които са изпълними, макар и с известно напрежение. Едновременно с това данните, които се изнесоха и в докладите на другарите министри, а и в редица доклади, които се направиха от някои изказали се тук, показват, че през 1963 г., която се считаше за твърде тежка стопанска година, фактически планът е преизпълнен с повече от 4%, което показва, другарки и другари народни представители, че нашият народностопански план и бюджет за 1964 г., които успешно са изградени, са действително една относителна плесница за ония мърморковци, които през последните месеци особено злоупотребяваха с някои слабости, трудности и пр., които имаме през тая година, и искаха да ударят по линията на партията и правителството, линията на нашето социалистическо строителство, че едва ли ние не отиваме към провал, което е свършено неправилно. Напротив, всичките данни говорят, че въпреки редица слабости и трудности, които са временни, нашето стопанство е във възход.

За да се изгради народностопанският план, той трябва да отговаря, трябва да почива на законите на нашето со-

циалистическо строителство. Иначе той не може да бъде реален и не може да бъде осъществим. Едновременно с това е необходимо планът да спазва една особена закономерност, която съществува при планирането на нашето народно стопанство, както и изобщо на нашето социалистическо строителство — пропорционалността между отделните отрасли на нашия стопански, обществен и политически живот, тъй като ние изграждаме в нашата страна не само икономиката и техниката, но изграждаме цяло общество, цял обществен организъм, който има и своя икономика, която е основата, свои производителни сили, производствени отношения, изграждаме и надстройка — държавата, науката, образованието, културата, бита и т. н. И следователно в целия този сложен обществен организъм, който се изгражда в нашата страна върху плановостта, трябва да има известна пропорционалност. Диспропорционалността в социалистическото строителство е страшен враг на планирането. Разбира се, това не значи, че трябва да има уравниловка между отделните сектори в строителството, не. Съществуват решаващи сектори, какъвто е случаят с тежката промишленост, която е ръководещата. Освен това икономиката е главното поприще, в което се развива борбата за социализъм и комунизъм. Другари, аз мисля, че в това отношение и нашите другари, които са изграждали тоя план, са си дали сметка и в голяма степен те са се справили с тая задача, която е наистина трудна и сложна. Мен ми се струва обаче, че има едногласно или негласно подценяване на отдели за наука, образование, култура, изкуство и пр.

Не е време и място тук сега да се искат нови средства за тоя сектор. Аз нямам такава задача. Но аз считам за свой дълг все таки, доколкото работя в тоя сектор, да подчертая, че такова подценяване има, още повече, че в някои от изказванията се говори за отдели на „производителна дейност“ и отдели на „непроизводителна дейност“, към който отдел се причисляват науката, образованието, изкуството. Какво значи това? Аз смятам, че това определение на тоя сектор е старомодно определение. Така можеше да се говори за науката, образованието, културата през времето на капитализма, когато производителността на труда се ценеше според това, доколко тя носи принадлежна стойност, незаплатен труд на капитала. При изграждането обаче на социализма няма непроизводителен или нетворчески, неградивен труд. Всеки труд, който способствува за изграждането на социалистическото и комунистическо общество, е градивен труд и следователно неправилно е да се отделя науката, образованието и пр. в някаква отделна рубрика на непроизводителна дейност.

Другарки и другари народни представители! Правилно ли е да наричаме научната дейност непроизводителна, ко-

гато, както е известно на всички ни, в решенията на Осмия конгрес на Българската комунистическа партия науката постепенно се превръща в производителна сила. Възможно ли е да се изгражда новото механизирано, модернизирано селско стопанство, да не говорим за индустрията, без прилагането на науката. Разбира се, не е възможно. Ето защо неправилно е да се счита научната дейност като непроизводителна дейност; напротив, тя е органически свързана с производството, като подпомага неговото развитие, усъвършенстване, както и едновременно то способствува нейното развитие. Ето защо аз считам, че такова схващане на научната дейност е едно недоразумение.

Да вземем цялата наша образователна система. По новия Закон за свързването на училището с живота ние трябва да подготвим трудещите се и преди всичко нашата младеж за живота, за производството, за социалистическото строителство. А ето тая дейност на учителите, учениците и другите наши образователни и просветни органи се счита за непроизводствена дейност! По моему такива разбирания нямат място вече в наше време. Напротив, ние подценяваме и не говорим за труда на ученика, който е също така важен, творчески труд; нещо повече, в Съветския съюз напоследък говорят даже за съзидателния труд на войника, който е творчески труд, тъй като при социализма трудът и на войника е труд, който се полага, за да се запази онова, което ние сме изградили в нашата родина, труд за защита на мира, за победата на мира над войната. Ето защо неправилно е научната дейност, образованието и възпитанието, културата и пр. да се считат за непроизводствена дейност и особено на новия етап в нашето строителство, когато доизграждаме социализма, за да преминем в близките години към изграждането на комунизма.

Вън от другото, другари, аз мисля, че редицата слабости и грешки, които се подчертах в областта на нашата индустрия, земеделие, строителство, транспорт, търговия и пр., преди всичко или в голяма степен опират до подготовката на човека, до неговото комунистическо образование и възпитание, до кадрите, до тяхната квалификация, до тяхното умение или неумение, до техните стари или нови методи на работа и форми на организация и ръководство на производствения процес. А това е много важен въпрос — подготовката на кадрите и изобщо на трудещите се. Иначе недостатъчната тяхна подготовка в една или друга степен води до огромни материални загуби, срещу което ние трябва да се преборим и постепенно да ги преодолеем.

Следователно да подготвим трудещите се да изпълнят новите задачи, което е легнало и в основата на решенията на Осмия конгрес на партията — изграждането на новия

човек. Според мен изграждането на новия човек и усъвършенствването на производствените социалистически отношения почти не е засегнато в нашите доклади и считам, че е целесъобразно то да намери място в народностопанския план, макар и в половин страничка. Трябва непременно да се подчертае необходимостта от борбата за изграждането на новия гражданин — всестранно и хармонично развит, и да се подчертае, че борбата за развитието на нашето образование, наука и култура — всичко това е и трябва да се постави в рубриката „Културна революция“. Защото културната революция на този етап на нашето социалистическо строителство, когато доизгражда социализма, има да изпълни именно задачата — преди всичко да се разчистват остатъците като предразсъдъци в съзнанието или навици и привычки в поведението, останали от капиталистическото общество, от времето на частната собственост, времето на експлоатацията, конкуренцията, егоизма и индивидуализма, на недолюбуването на труда и пр., и пр., а всичко това, както знаем, са навици и привычки от миналото, без преодоляването на които не е възможно изграждането на новото комунистическо съзнание, комунистически навици и привычки, т. е. изграждането на новия гражданин.

След като се ликвидираха експлоататорските класи в нашата страна и сме вече в етапа на доизграждането на социализма, за да преминем в близките години към изграждането на комунизма, задачата на културната революция е именно цялата наука начело с марксизма-ленинизма да бъде не само господстваща идеология, каквато е в нашата страна, но да бъде усвоена от трудещите се и преди всичко от кадрите, а, от друга страна, култура, в чието създаване все повече и повече участвуват и самите трудещи се. И така, за да се преодоляват систематически навиците и привычките от миналото и едновременно с това да се изгражда комунистическото съзнание не вече у отделни хора, а у всички трудещи се или у отделните кадри, е необходимо науката и културата, марксизмът-ленинизмът да се овладяват от целия наш народ, за да може съзнателно и активно да участвува в социалистическото строителство, съзнателно и активно да участвува под ръководството на партията в осъществяването и на нашия народностопански план и бюджет.

Но науката за образованието и възпитанието ни учи, че у човека, у трудещите се може да изградим комунистическо съзнание, но ако те нямат и комунистически навици и привычки, то ние сме изградили неговото съзнание като сграда върху пясък. Ето защо се налага и в нашата пропаганда и агитация да се стремим едновременно, като просвещаваме, като учим трудещите се на комунистическа просвета, като усвояват комунистическата идеология и пр.,

трябва да се стремим заедно с просветата да изграждаме и комунистически навици и привички в поведението на трудещите се. На тази страна ние обръщаме малко внимание, а това е една от главните задачи на нашата социалистическа културна революция, която трябва да стане и основа в нашата агитация и пропаганда. Както в училището заедно с обучението ние възпитаваме и с възпитанието обучаваме — тия две страни на единния процес, същото трябва да стане и при агитацията и пропагандата. Това изисква успешният вървеж на нашето социалистическо строителство, това изисква днес борбата за приключване на културната революция.

Някога още Маркс казваше: не може да се извърши социална революция, още по-малко социалистическа, ако не се направи коренен прелом в икономиката. Но не може да се привърши революцията, казва той, ако не се привърши културната революция. Аз смятам, че този важен момент лежи и в решенията на Осмия конгрес на партията и би трябвало да намери, макар и малко място в нашите доклади за народностопанския план и бюджет, с което само ще спечели борбата за тяхното изпълнение.

Именно това подценяване на образованието и възпитанието, на науката и културата, другарки и другари народни представители, подценяване изграждането на новия гражданин, повторно ще отбележа, не трябва да намери място в нашия народностопански план и бюджет, за да може наистина да мобилизираме нашите трудещи се в борбата за изпълнението на плана, да се борят едновременно и за преодоляването на старите навици и привички, които са причина на много места за неизпълнението на плана, за ниската производителност на труда, за високата себестойност, за лошото качество на продукцията и т. н., и т. н. Нещо повече, ако ние си дадем сметка, а добре беше да имаме такава сметка — какви поражения в производството и изобщо в социалистическото строителство ние правим именно поради това, че мнозина плащат данък на старите навици и привички, ще видим, че тия поражения ни струват много милиони, а може би и милиарди. А когато се касае да дадем милиони, за да ги ликвидираме постепенно, ние сме скъпи, а губим милиардите иначе. Разбира се, ние имаме и прекрасни работници, ударници, отличници, участници в бригадите за комунистически труд и т. н., но една немалка част от трудещите се не стоят на тая висота.

Ето защо аз считам, че би трябвало да имаме по-друго, по-правилно отношение, и то на този етап в нашето социалистическо строителство, към труда, засягащ образованието и възпитанието, науката и културата и пр., които трябва да станат мощни фактори в успешното и бързо доизграждане на социализма, а утре и на комунизма в нашата страна. Още повече, че образованието и възпитанието сега,

именно когато готвим нови хора за живота, е по-скъпо и едновременно и много по-сложно. Не е възможно обаче да изграждаме най-съвършеното общество, каквото познава историята на човечеството — социалистическото и комунистическото, а образованието, подготовката на нашата младеж да бъде старомодна, както е било някога. Щом готвим новия гражданин за строител на социализма и комунизма, то значи той да знае, да умее много, да умее да управлява сложното производство и култура, да управлява най-съвършеното общество, каквото е нашето. Всичко това изисква и средства, но изразходването се възвръща многократно. Съветската статистика ни показва, както и в Германия, Чехословакия, че изразходването за просвета, за подготовка за живота, за свързване с производството има седем пъти възвращаемост. Следователно не е оправдано и тук стипендиалният, скръпеналният. Разбира се, ние добре разбираме трудностите, в които сме поставени сега, ограниченията, които трябва да се налагат, жалко е обаче, че някои нямат изобщо правилно разбиране по този въпрос.

Още повече, че самото образование и възпитание, самите наши училища, които все повече се свързват с живота, с производството, със социалистическото строителство, училища, които изграждат новия гражданин-строител, сами вече се превърнаха в производство, и то сложно и индустриално производство. Ученикът вече не се учи само в клас, а участва в производството през време на своята учебна работа, в индустрията или ТКЗС, в строителството и пр. И следователно училището се превръща в производство на най-фината материя, на най-фината продукция, каквато е новият човек. Ако искаме да изграждаме трудово възпитан, политически образован, професионално подготвен гражданин-строител, строител именно на социализма и комунизма, който да умее да живее по комунистически утре в нашата страна, то той трябва действително да бъде изграден при съответни учебни възпитателни условия, при съответната база — материално-техническа. Ето защо образованието и възпитанието станаха сложен процес, тъй като в тоя процес се изгражда най-важната производителна сила — човекът. И както науката в съвременното социалистическо материално производство става производителна сила, така и науката и особено педагогическата наука, науката на образованието и възпитанието трябва да стане основа, производителна сила в това производство, в учебния процес, в изграждането на най-фината материя, както казахме, наречена нов всестранный и хармонично развит човек — човека на социализма и комунизма.

Другарки и другари народни представители! Аз искам да засегна и друг един въпрос. Ленин учи, че когато вземаме дадено решение, непременно да помислим за трудно-

стите, които ще срещнем при неговото провеждане, и възможните отклонения. В дадения случай ние ще приемем нашия народностопански план и бюджет, които трябва да бъдат осъществени, което е една действително огромна, сложна и тежка задача. Не е ли редно да засегнем накратко и особено в края на докладите въпроса, кои са главните трудности, които ние ще срещнем в осъществяването на нашия план, от какво естество са тези трудности, също така да се разкрият и широките възможности за тяхното осъществяване.

Аз мисля, че няма опасност да се юрнат нашите другари далеч да преизпълнят плана. Разбира се, би било желателно да го изпълним и преизпълним, но предполагам, че такава опасност сега няма. Има опасност обаче мнозина да дърпат назад, да се пречи за изпълнението на стопанския план, да се търсят снижения на показателите, търсейки най-различни обяснения и причини, както това е правено например през 1962, 1963 г., и по тоя начин на много места планът да не бъде изпълнен, качеството на изпълнението да е ниско, повече количествено. Всичко това ще се дължи преди всичко на отживелите времето си предубеждения, навици и привички от миналото.

Ето защо аз смятам, че е необходимо заедно с упоритата борба за изпълнение на нашия народностопански план и бюджет за 1964 г. да се борим също така упорито със старите навици, привички и предразсъдъци от частнособственческото, буржоазното и дребнобуржоазното минало, които за една голяма част от трудещите се са като букаи, които оковават все още и краката, и ръцете, а и съзнанието на някои ръководители по места, за да можем действително да подсигурирм изпълнение и преизпълнение на нашия план и бюджет, а това значи в борбата за изпълнение на нашия народностопански план и бюджет да положим всички усилия за по-нататъшно комунистическо възпитание, за по-нататъшно изграждане на комунистическото съзнание на трудещите се, за изграждане на комунистически навици и привички. Това е трудна, но необходима задача и ние трябва да я разрешим, разбира се, под ръководството на партията.

Другарки и другари народни представители! Ще засегна още един въпрос. Тук бяха подчертани редица слабости и недостатъци в изпълнението на плана за 1963 г. Ние, народните представители, които обсъждаме новия народностопански план и бюджет, имаме ли някаква вина за неизпълнението на някои показатели на плана за 1963 г.? Изпълнихме ли всички нашите задължения — разяснихме ли пред нашите избиратели нашата политика, нашия народностопански план, нашия бюджет за 1963 г., мобилизирахме ли нашите избиратели на борба за новото изпълнение и преиз-

пълнение, помогнахме ли на нашите другари по места и особено на някои ръководители да преодолеят трудностите и да не позволят някои слабости и безобразия, които все още се вършат тук и там по места?

Аз мисля, че и ние трябва да си вземем бележка, отчитайки постиженията за 1963 г., че не всички сме изпълнили нашия дълг като народни представители. И смятам, че нашата задача е тук не да апелираме само да гласуваме за народностопанския план и бюджет, но голямата задача едновременно с това е да обещаем тук, в Народното събрание, че ще се борим с всички сили за неговото изпълнение, че ще направим всичко, което е необходимо, за да изясним тези прекрасни перспективи, които ни разкриват планът и бюджетът. Всичко това разкрива големите животворни сили на нашата народна власт, на нашето социалистическото общество, а също така и правилната и мъдра политика на нашата партия и правителство. Аз смятам, че имаме всичките основания при наличността на тези цифри, като не забравяме, другари народни представители, че планът и бюджетът не са само цифри, те са план за мобилизация на трудещите се на борба за социалистическо, а утре за комунистическо строителство.

Следователно добре би било зад цифрите именно да видим трудещите се и тяхната борба, тяхната работа, тяхната мобилизация, за която и ние, народните представители, трябва да направим онова, което е по нашите сили и възможности.

И ние, народните представители, можем да изиграем немалка роля, ако наистина по места отчитаме не само цифрите, а едновременно ги разясняваме, убеждаваме и мобилизираме нашите избиратели в борбата за изпълнението на тези планове.

Аз заявявам, че одобрявам плана и бюджета за 1964 г. и ще се боря с всички сили, с които разполагам, за тяхното изпълнение. (*Ръкопляскания*)

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Думата има народната представителка Маргарита Босилкова.

**Маргарита Босилкова:** (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Държавният народностопански план и бюджетът за 1964 г., които се поставят на обсъждане от петата сесия на Народното събрание, са нова решителна крачка към осъществяване на величествената програма за развитието на нашата страна по пътя на социализма и комунизма, начертана от Осмия конгрес на Българската комунистическа партия.

Въпреки тежката зима и неблагоприятните климатични условия, въпреки трудностите, свързани с недостига на елек-



троенергия и някои материали, в резултат на взетите енергични мерки от партията и правителството, в резултат на упорития и неуморен труд на работниците, селяните, служителите, на всички трудещи се в нашата страна успешно се изпълнява планът за 1963 г. в страната.

По предварителни данни в нашия Търновски окръг планът за общата продукция ще бъде изпълнен 101,5%, като от селското стопанство се очаква изпълнение 101%, строителството — 102%, транспорта — 103%, стокооборота — 101% и т. н. Това показва, че няма човек в окръга, от който отрасъл да е той, който да не е работил активно и всеотдайно за изпълнение и преизпълнение на плана.

Отчетната година беше първата след историческия Осми конгрес на партията и ентузиазмът, обхванал трудещите се за изпълнение на всички задачи, не спря нито животновъдите през тежката продължителна зима, нито мелiorативните работници, не замряха и строителните обекти. Селскостопанските труженици през годината работиха упорито и затова реколтата при нас беше изобилна. Задачите в целия стопански живот се движеха умело и ритмично и ето резултатите са радващи.

Но ние сме пред прага на новата стопанска година. Народностопанският план, който ще приемем и ще бъде боева програма за всеки строител на социализма в нашата страна, несъмнено ще окаже голямо влияние за по-нататъшното икономическо развитие на родината ни.

Искам да се изкажа по-специално за плана в селското стопанство — сектор, в който аз работя.

Напълно одобрявам начина, по който стана планирането на селското стопанство за предстоящата година. Новият план е реален и изпълним. Трябва само тружениците на село да мобилизираме своите сили и знания, за да го превърнем в действителност.

В плана се предвиждат средства за увеличаване на машинния парк, така че от 54 136 трактора, приравнени към 15 конски сили, те да се увеличат на 58 208 трактора, като само комбайните от 11 911 броя за тази година да достигнат 12 125 броя. За нас, селскостопанските специалисти, това е много хубав показател, който сочи, че селскостопанските работи ще се вършат вече в по-голямата си част от механизацията, че тя ще замества ръчния, слабопроизводителен и тежък селски труд, че селскостопанските произведения ежегодно ще намаляват своята себестойност. Селскостопанските ръководители, специалисти и кооператорите възлагат много големи надежди на механизацията и тази тяхна надежда намира израз в плана за следващата година.

За 1964 г. в плана се предвижда увеличаване на минералните торове на единица обработваема площ — от сред-

но 16 кг азотни торове на декар за тази година през следващата да се увеличат средно на 21 кг, или с 5 кг в повече. Така че от 320 000 т азотни торове, употребени за тази година, те ще достигнат 570 000 т, а фосфорните торове от 390 000 т ще нараснат на 430 000 т. Няма нужда да се убеждаваме, че торовете са едно от най-важните условия за увеличаване на високи и трайни добиви от културите. Но искаме да направя едно предложение. Министерството на селскостопанското производство да помогне на стопанствата тези торове да се доставят предимно през I и II тримесечие, когато са най-необходими за реколтата през следващата година. С това ще се помогне пряко за разрешаване на зърнено-хлебния и фуражния проблем в нашата страна.

Ние всички сме свидетели на това, че през изтеклата година от нашия бюджет бяха заделени много средства за хидромелиоративно строителство. В резултат на това се построи много помпени станции, създаде се голяма канална мрежа и много сухи земи и жадни за влага растения получиха вода още през 1963 г. В плана са предвидени нови средства за хидромелиоративно строителство. Тези средства ние трябва умело и навреме да усвоим, така че до новия поливен сезон по-голямата част от новото хидромелиоративно строителство да влезе в строя.

Другарки и другари народни представители! Искам да се спра на още един въпрос, който затруднява работата в селското стопанство. С всяка измината година се влагат все повече торове, вода и труд и добивите ежегодно растат. Това е много радостно, но искам да повдигна въпроса за транспорта на тази продукция. Въпреки че всяка година на стопанствата се дават камиони, все още те са затруднени с извозването на добитата продукция. Вие всички знаете огромните усилия и труд, които се полагат за добиването на тази продукция. Когато вече е произведена, не може навреме да бъде извозена, допускат се сериозни загуби. Продукцията не стига навреме до консуматора. В плана за следващата година е предвидено увеличение на камионния парк с 1026 камиона, което прави по 1 камион на стопанство. Това е незадоволително, като имам предвид върховите моменти за извозване на селскостопанската продукция, и правя предложение Министерският съвет да обсъди този жизнен въпрос за селското стопанство.

С всяка измината година животновъдството в обществения сектор се увеличава. Въпросът за разрешаване на фуражния проблем е поставен и се прави всичко възможно той да бъде разрешен. Ние, селскостопанските специалисти, срещаме голямо затруднение в изхранването на младите подрастващи животни, тъй като площите, предвидени за засяване на ечемик и овес, са крайно недостатъчни. Същите

площи се засяват с царевица и се разчита предимно на нея, която дава високи добиви, но е неподходяща за изхранването на подрастващ млад добитък. Правя предложение да се разгледа и този въпрос и по възможност да се заделят повече площи за засяване на овес и ечемик.

Голяма е грижата на партията и правителството за човека—строител на социализма. Тя се изразява в ежегодния ръст на културни и здравни институти. Увеличават се и медицинските кадри. За 1960 г. броят на лекарите е бил 11 920, а през идната година ще достигне 16 543. Увеличават се болничните легла, така че да стигнат 52 300 броя.

И на фона на тези големи успехи на здравеопазването у нас, когато смъртността е рязко намаляла, средната продължителност на живота у нас, както бе казано, е увеличена, твърде тежка е картината, която ще ви нарисувам за окръжната болница в Търново. Тя е настанена в много старо, крайно лошо здание и в него не може правилно да се извършва медицинското обслужване и лечение на гражданите. За да може да се отговори на новите медицински изисквания за лечение, болницата непрекъснато доставя съвременни медицински апарати и съоръжения. При това положение се нагъва на нови трудности. Съществуващата електрическа мрежа е много стара, технически негодна и при ползуването на уредите не издържа, много често се поврежда. Куриозни са случаите, когато поради липса на резервно осветление в момент на операция и други спешни случаи, електрическият ток прекъсва и трябва да се търсят примитивни средства за осветление, които са крайно неподходящи за такива случаи. Правя предложение да се осигурят средства за подмяна на електрическата мрежа. За това са необходими не много средства, с които обаче окръжният народен съвет не разполага.

Накрая аз искам да се присъединя към всички, които говориха преди мен, и да подчертая моята радост, че задълбочено и прецизно са подработени новият план и бюджетът за идната година, че те са напълно реални и изпълними. Аз напълно ги одобрявам и ще гласувам за тяхното приемане, ще вложа цялото си умение за тяхното изпълнение. *(Ръкопляскания)*

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Думата за изказване има народният представител Васил Райдовски.

**Васил Райдовски:** *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Аз смятам, че представените проекти за народностопанския план и проектобюджета за 1964 г. отразяват задачите, които постави Осмият конгрес на Българската комунистическа партия в Директивите за развитието на нашата страна. Те са съобразени с възможностите на стра-

ната и ще доведат до по-нататъшното развитие на народното стопанство, на културата и науката, ще допринесат за повдигане материалното и културното равнище на трудещите се.

Членовете на трудово-производителните кооперации, ръководейки се от указанията на партията и правителството, се борят с все по-голям ентузиазъм за изпълнение на задачите, които постави пред тях Осмият конгрес на партията, и постигат значителни успехи.

В резултат на упоритата работа на кооперациите, на окръжните съюзи и на Централния съюз на трудово-производителните кооперации планът по общата промишлена продукция за 11-те месеца на тази година е изпълнен на 103,4%, в това число за изшлемето и услугите на 105,7%. За това време е дадена надпланова продукция в стоки и услуги за повече от 11 300 000 лв.

Производителността на труда общо за системата се изпълнява и изпреварва средната работна заплата. Планът за снижение на себестойността за 9-те месеца също се изпълнява. Планът за печалбата е изпълнен за 9-те месеца на тази година 116,5%, за данъка върху общия доход за цялата 1963 г., тъй като тоя данък е изчислен вече, планът е изпълнен на 143,8%, а за данъка върху оборота за 10-те месеца — 101,42%.

Главната задача, която поставят партията и правителството пред кооперациите, е да обхващат все повече нуждите на трудещите се от поръчки и услуги.

Ръководейки се от тези указания на партията и правителството, кооперациите се борят за разширяване на мрежата от отдели и работилници за извършване на разни услуги на гражданите, организиране групи за извършване на такива услуги по домовете.

Само през тази година са открити нови 630 отдела с 2300 работници, или сега мрежата за различни услуги на кооперациите разполага с 8869 отдела, в които са ангажирани 45 697 души производственици.

Централният съвет, окръжните съюзи и кооперациите насочват средствата за капиталовложения преди всичко в построяване на помещения-комбинати и други постройки, набавяне на машини и други транспортни средства, свързани с услугите на населението. На редица места са построени вече такива комбинати за битови услуги, които дават добри резултати, като в София, Пловдив, Русе, Ловеч, а на други места са в процес на строителство и завършване, като в Плевен, Хасково, Стара Загора, Пазарджик, Враца, Михайловград, Варна и др.

По плана за 1964 г. се предвижда построяването на нови комбинати и набавянето на транспортни средства и машини.

Заедно с развитието на услугите кооперациите полагат усилия за издирване на материали, местни суровини и отпадъци за произвеждане на редица стоки, търсени на вътрешния пазар и за износа.

Досега през тази година са произведени различни облекла повече от предвидените по плана в размер над 4 000 000 лева. Произведени са допълнително обувки, дограма, амбалаж, разни метални изделия, сувенири, детски играчки и други стоки.

По такъв начин кооперациите съдействуват да се увеличи продукцията за местния пазар и за износ. Кооперациите се борят и за разширяване асортимента на стоките и за подобряване на тяхното качество.

На проведените през тази година изложби на стоките от децентрализирания фонд кооперациите вземаха активно участие. На изложбата през месец октомври т. г. на стоките от децентрализирания фонд в гр. Пловдив взеха участие 207 кооперации с 16 100 асортимента, от които 3527 нови изделия.

Взеха се специални мерки за увеличаване и разнообразяване производството на различни детски и бебешки облекла. Вzeti са също така мерки заедно със стоките за вътрешния пазар кооперациите да произвеждат и редица стоки за износа.

През тази година ще се произведат за повече от 13 000 000 лева различни стоки за износ, като килими, бродерия, керамика, детски играчки, папурени изделия, пирография, разни дребни дървени изделия, канцеларски изделия и др.

Безспорни постижения имат кооперациите през тази година, но още много работа им предстои във връзка с пълното задоволяване на трудещите се от услуги и разни стоки за широко потребление, за разнообразяване на асортимента и подобряване качеството, за повдигане производителността на труда и снижение себестойността на продукцията.

Трябва да кажем, че на много места още в селата, в крайните квартали на градовете и в новите промишлени райони няма организирани отдели или има недостатъчно за поръчки и услуги на гражданите. На редица места кооперациите още допускат ненавременно, некачествено извършване на услугите, а не са редки и случаите на неспазване цено-разписите, на неверно съставяне на калкулации, което основателно създаваше недоволство у хората.

Освен това не навсякъде са използвани възможностите на кооперациите за увеличаване редица стоки за широко потребление и за износа.

Централният съюз на трудово-производителните кооперации взема решителни мерки заедно със съответните окръжни съюзи и народни съвети за по-нататъшното разширява-

не на мрежата, за увеличаване работниците, които извършват услуги, за организиране на групи за извършване на услуги по домовете на гражданите.

Понастоящем Централният съюз разработва мероприятия по плана за 1964 г., с които взема мерки по всички въпроси, свързани с работата по услугите, взема също така мерки за засилване контрола по спазването на ценоразписите, като обръща внимание преди всичко на подбора на кадрите за отговорници на клоновете и отделите.

С плана за 1964 г. се предвижда общият обем на промишлената и непромишлената продукция на кооперациите да достигне над 400 000 000 лв., от които повече от 186 000 000 лв. за промишлени и непромишлени услуги, отчисления за бюджета от данъка за общия доход и от данъка оборот за повече от 48 000 000 лв.

Също така през 1964 г. се предвижда да бъдат открити нови 1200 отдела с 4000 души нови производственици.

Няма съмнение, че това ще доведе до подобряване по-нататък работата по обхващане нуждите на трудещите се от услуги.

Тук искам обаче да обърна внимание, че за да постигнем в скоро време още по-добри резултати в областта на битовото обслужване на трудещите се, необходимо е с народностопанския план да се предвиждат повече средства за подобряване битовото обслужване, за построяване на помещения, за набавяне на машини и транспортни средства. Без създаването на необходимата материално-техническа база ние не можем да постигнем желаните успехи в работата по подобряване услугите на гражданите и тяхното поевтиняване.

Сега ние съвместно с народните съвети разработваме перспективен план за развитието на услугите. В самите перспективни планове се предвижда построяването на помещения. Нужно е обаче заедно със строежа на новите помещения народните съвети да подпомагат кооперациите с помещения от наличната магазинна мрежа за организиране на приемни и работилници за извършване услуги на гражданите.

Трябва да кажем, че много от окръжните и градските народни съвети оказват съдействие на кооперациите, но е необходима още по-голяма помощ в това отношение. Има и други въпроси, които са свързани с работата по битовото обслужване на трудещите се, като въпроса за подобряване планирането на услугите, осигуряването на необходимите материали, резервни части, правилното нормиране и заплащане на труда, въпроса за цените на някои услуги.

Тук трябва да кажем, че по тези въпроси Централният съюз на трудово-производителните кооперации също рабо-

ти, прави проучване в това отношение и в други страни, за да може заедно със съответните органи да бъдат разглеждани и решени тези въпроси.

Много важно е обаче Държавният комитет за планиране да обвързва плана за услугите с необходимите материали, така както е решението на Министерския съвет в 184-то постановление от 1960 г. Макар че има известни успехи в тази насока, все още то не напълно се спазва и е необходимо да се вземат нужните мерки от Държавния комитет за планиране.

Другарки и другари народни представители! С проектоплана за 1964 г. обемът на шивашката конфекция, на килимите и обувките на трудово-производителните кооперации се намалява значително, поради което трябва да бъдат освободени според нашите изчисления към 3600 души, главно жени. С Държавния комитет за планиране потърсихме начин да заангажираме тази работна ръка, но се срещат затруднения с материалите, от една страна, и, от друга — че тези изделия, които се произвеждат в кооперациите, са с по-ниска изработка.

Като уведомихме окръжните съюзи и кооперациите за проектоплана за 1964 г., постъпиха от редица кооперации и окръжни съюзи предложения да им се даде допълнителен план, без те да поставят въпроса за материали, за да не освобождават работниците, като им се даде само обем и фонд работна заплата при съответна изработка.

Такива предложения се направиха особено от кооперациите на инвалидите. Кооперациите на инвалидите изработват дребни изделия, които имат по-ниска изработка.

Трябва да отбележим, че преди няколко дни, след като съгласувахме плана с Държавния комитет за планиране, излезе специално постановление, с което се задължават Централният съюз и народните съвети да вземат мерки за по-нататъшното настаняване на трудоустроените на работа, като прехвърлят подходящи дейности от други предприятия.

Като имаме предвид това постановление на правителството и предложенията на редица кооперации на трудоустроени и други, в които са заангажирани главно жени, смятам, че заедно с Държавния комитет за планиране трябва да разгледаме тези предложения и да се предвиди необходимият обем и фонд работна заплата, като се съобразим със съответната изработка на тези кооперации.

По такъв начин ние ще решим един социален въпрос, ще ангажираме трудоустроените и други нуждаещи се жени от работа и ще дадем на вътрешния пазар и на износа допълнително стоки.

Считам, че не е правилно да освобождаваме тези хора, да лишаваме пазара от стоки, които се търсят, поради това,

че тяхната изработка е по-ниска и ще занижи изработката общо за отрасъла в народното стопанство. Смятам, че е много по-целесъобразно да намерим начин тези хора да ги ангажираме в производството да произвеждат стоки, от които ще се възползват населението и бюджетът, отколкото да ги освобождаваме.

Другарки и другари народни представители! Искам да уверя Народното събрание, Централния комитет на партията и правителството, начело с др. Тодор Живков, че служителите и деятелите в Централния съюз на трудово-производителните кооперации и в окръжните съюзи и колективите на кооперациите, както и досега, ще мобилизираме още по-добре своите сили за преизпълнението на плана за 1964 г. по всички показатели, ще подобрим битовото обслужване на населението, ще поевтиняваме услугите, ще дадем повече стоки за пазара и износа, ще реализираме икономия и ще увеличим натрупванията в бюджета и в системата.

Изпълнението на плана за 1964 г. ще бъде нова победа в борбата за претворяване в дело историческите решения на Осмия конгрес на партията, в изграждането на социализма и комунизма в нашата родина.

Затова аз ще гласувам за предложените проекти за народностопанския план и за бюджета за 1964 г. (*Ръкопляскания*)

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Има думата за изказване народният представител др. Димитър Сръндев.

**Димитър Сръндев:** (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Предлаганият за обсъждане проект-план и проектобюджет на Народна република България за 1964 г. са разгърната и конкретна програма за по-нататъшното изпълнение на задачите, поставени от Осмия конгрес на партията. Те са реален израз на огромните грижи на Централния комитет на Българската комунистическа партия и на правителството за развитието на всички отрасли на материалното производство, за по-нататъшното подобряване на материалното и културното положение на трудещите се в нашата страна.

Считам за свое приятно задължение да изразя пред настоящата сесия единодушното и горещо одобрение на трудещите се от нашия Пернишки окръг, с което те посрещнаха решенията на Осмия конгрес на Българската комунистическа партия.

Задачите, които бяха поставени от др. Тодор Живков в доклада, изнесен на конгреса, бяха приети от нашата героична работническа класа и от селяните-кооператори от Пернишки окръг като свои задачи и за тяхното изпълне-



ние те влагат много воля, цялата своя енергия и умение. Единни и сплотени около родната комунистическа партия, нашите миньори, металурзи, машиностроители, стъклари и други се вдигнаха на истинска борба за преодоляване на затрудненията, предизвикани от тежката зима, и успешно изпълняват и преизпълняват производствените планове.

Ние добре знаем, че промишлената продукция, произвеждана в предприятията на окръга, заема значителен относителен дял в общия обем на продукцията в страната. Важните промишлени продукти, които се добиват и произвеждат в окръга, са от съществено значение за икономиката на страната и затова нашият стремеж винаги е бил да произвеждаме повече. За 11 месеца на тази година планът за промишлеността на окръга по обем и производителност на труда е преизпълнен. Произведени са над плана 120 000 т въглища, 6526 т стомана, 280 т прокат, 148 000 кв. м плоско стъкло, 1 868 000 броя консервни буркани, 851 броя токоизправители и др.

Всичко това е плод на широко разгърнатата се работа на окръжния комитет на Българската комунистическа партия, на партийните комитети и на стопанските ръководства в промишлените предприятия за повишаване активността и инициативата на трудовите колективи за издирване на съществуващите резерви. Тези резултати в работата на промишлеността са особено показателни, защото бяха постигнати с много усилия, с голямо напрежение на силите за преодоляване на голямото изоставане през първото тримесечие на тази година.

Резултатите от изпълнението на плана по промишлеността в окръга щяха да бъдат по-големи, ако не бяха налице някои вътрешни слабости в организацията на производството и труда. Не бяха малко случаите на самоволните отсъствия и на слаба дисциплина в някои предприятия.

В последно време окръжният комитет на партията и окръжният народен съвет вземат сериозни мерки за заздравяване на дисциплината.

Наред с това работата на някои от предприятията сериозно се затруднява поради независещи от тях причини.

Производствената програма на държавния завод Пектин не се обвързва с необходимите суровини. Главно поради тези причини заводът няма да може да изпълни производствения план за 1963 г.

Някои от предприятията, като завода за токоизправители, завод Кристал, ДИП Спортно-сарашки изделия в гр. Трън срещат сериозни затруднения с пласмента на произведената продукция. В резултат на закъснение или неизпълнение на плана за реализацията финансовото състояние на предприятията се влошава.

В селското стопанство през изтеклата година кооператорите, работниците от държавните земеделски стопанства, механизаторите и селскостопанските специалисти положиха големи усилия за изпълнение на поставените задачи от Централния комитет на партията и Министерския съвет за засяването, отглеждането и прибирането на селскостопанските култури и за увеличаване на продукцията от животновъдството.

В резултат на тези усилия посевната площ на самостоятелните култури в държавните и кооперативните земеделски стопанства нарасна спрямо 1962 г. с 33 520 дка, в това число на зърнените култури с 27 196 дка. Полетите площи за първи път през настоящата година се увеличиха спрямо 1962 г. със 17 652 дка, а само полятата през настоящата година царевица е над три пъти повече в сравнение с полятата през 1962 г. Средните добиви на царевицата нараснаха от 186 кг на декар за 1962 г. на 236 килограма за 1963 г. Въпреки че относителният дял на поливната царевица е все още малък, само от поливните площи бяха получени над 500 кг добив. Колективите на ТКЗС и ДЗС успяха през тази година да се справят по-успешно със срочното и без загуби прибиране на реколтата.

За да се компенсира до известна степен очерталото се неизпълнение на плана от есенните култури поради тежката зима, окръжният комитет на партията и окръжният народен съвет проведеха широка разяснителна и организаторска работа за преизпълнение на плана от пролетните култури. Като резултат на това бяха засети над плана царевица, овес, слънчоглед, фасул, тютюн и др. на площ от 28 538 дка. Независимо че планът за валовата продукция от селското стопанство няма да бъде изпълнен поради изключително неблагоприятните климатически условия, очертава се тя да бъде по-висока в сравнение с 1962 г.

Големите грижи, които партията и правителството полагат за развитие на селското стопанство, за засилване на материалната заинтересованост, за увеличаване на торовете и техниката, поощренията за планински и полупланински стопанства, постановлението за гарантирания минимум на заплащане на труда в ТКЗС и др., дават своите положителни резултати.

В знак на признателност за тези грижи, които полагат партията и правителството, кооператорите и работниците от ДЗС в окръга отговарят с високо изпълнение и преизпълнение на задълженията към държавата. Окръгът ще преизпълни задълженията от пшеница, яйца, зеленчуци, тютюн и други.

Кооперативното стопанство Червена заря в с. Долна Диканя, на което аз съм председател, преизпълни задължения-

та към държавата от пшеница, картофи, зеленчуци, овче мляко, месо, яйца, предаде над плана 500 т ябълки, 50 т тютюн и др.

Успехите на окръга в селското стопанство щяха да бъдат още по-големи, ако не бяхме допуснали някои сериозни недостатъци в организацията на труда в ТКЗС и ДЗС. Сега окръжният комитет на партията и окръжният народен съвет вземат сериозни мерки за правилното презимуване на животните, за подобряване на организацията на труда, за засилване материалната заинтересуваност, за решително съкращаване на административно-управленческия апарат, като за сметка на бройките бригадите и фермите се оглавяват от високо квалифицирани кадри, главно агрономи и зоотехници. Тези мерки се посрещат добре от кооператорите и работниците в ДЗС.

Мен, като председател на трудово-кооперативно земеделско стопанство, особено ме радва фактът, че в проектоплана за 1964 г. се залагат по-реални планове за производството и изкупуването от селското стопанство. Това ще даде нов тласък в работата на стопанството. Ние всички сме убедени, че плановите трябва да бъдат напрегнати. Това налагат нуждите на ускореното развитие на страната. Но явно нереалните планове винаги са давали отрицателни резултати.

В окръга сега се залагат по-добри условия за изпълнение на плана за селскостопанските произведения за 1964 г. Есенната сеитба бе извършена в най-благоприятните агротехнически срокове — до 20 октомври т. г. 80 % от засетите семена бяха първа и втора класа при 42% за 1962 г.; 82% от есенните култури бяха подхранени с по 5—6 килограма амониева селитра. Планът за дълбоката оран е изпълнен 101%.

Тук искам да поставя един много назрял въпрос за окръга — за механизацията в селското стопанство. Поради промишления характер на окръга работната ръка в ТКЗС и ДЗС силно намалява. Задоволяването от работна ръка в селското стопанство при нас сега е едва 63%, или в нашия окръг в ТКЗС и ДЗС работят толкова кооператори и работници, колкото са предвидени по директивите на Осмия конгрес на партията за 1980 г. В същото време механизацията се увеличава с по-малки темпове. На 1000 декара обработваема земя в окръга се падат толкова трактори, колкото са средно за страната, без да се вземат предвид недоимъкът на работна ръка и планинският и полупланинският характер на района. Ние срещаме сериозни трудности за камиони, ремаркета и колесни трактори, сенокосачки и др. Имаме предложение Министерството на селскостопанското производство, когато разпределя техниката, да се съобразява с тези специфични условия на окръзите.

Особено тежко стои въпросът с мъжката работна сила в държавните земеделски стопанства, тъй като на мъжете-пенсионери не се разрешава да работят целогодишно в производството на държавните земеделски стопанства, независимо че за някои дейности това е разрешено. Ние считаме, че това е един неизползван резерв от мъжка работна ръка, и предлагаме Министерският съвет наново да се занимае с този въпрос и ако счита за целесъобразно, да разреши пенсионерите в ДЗС, поне за такива райони, да имат право да работят целогодишно.

Другарки и другари! Искам да доложа на сесията, че никога досега народните представители не са поддържали такава тясна връзка със своите избиратели. Освен това те активно подпомагат партийните органи, народните съвети и стопанските ръководства за изпълнение на дадените поръчения от избирателите и за провеждане в живо дело решенията на Народното събрание.

В проектобюджета се предвижда значително увеличение на средствата за подобряване материалното положение на трудещите се. Немалко средства се заделят и за културно-битовите нужди на трудещите се. Това е още едно доказателство за правилната политика на партията и правителството. Последните години нашите градове и села бързо се благоустрояват и разхубавяват. Под ръководството на партийните комитети и народните съвети, с активната помощ на народните представители ежегодно в окръга се влагат стотици хиляди трудови дни по линията на самооблагането и доброволния труд на населението. Има обаче някои въпроси, които не могат да се решат само със собствени сили. Така например в резултат на интензивното развитие на тежката промишленост, предимно на черната металургия, електрификацията и др., в гр. Перник атмосферата е силно замърсена. По данни на Научноизследователския санитарно-хигиенен институт запрашеността в Перник е няколко пъти по-висока от допустимите норми.

Като се има предвид това, за да се облекчи до известна степен създаденото положение, предлагаме в плана за капиталните вложения на Пернишки окръг да се включи обектът Топлофикация на гр. Перник, като за 1964 г. се предвидят 70 000 лв. Средствата да бъдат за сметка на сумата, която Министерският съвет отпуска с 427-то си решение от 9 ноември 1963 г. Бързи мерки трябва да се предприемат и за водоснабдяването и разширяването на канализацията в гр. Перник.

В резултат на жилищната криза в града много специалисти, служещи и работници от Металургичния и Машиностроителния завод, а и от други предприятия ежедневно пътуват с автобуси и влак от София до Перник и обратно.

Така например към 1 септември т. г. са пътували 111 лекари, 109 учители, 29 инженери, голям брой селскостопански специалисти и др. Пътуването от София до Перник и обратно ежедневно означава пътуващите да губят по 3—4 часа и да не могат да се включват тези хора в никаква обществена работа. Последницата от това губене на време е вредна за самите пътуващи, а така също и за работата, която те изпълняват в предприятията, учебните заведения, болниците и другите учреждения. Вредата от това не е необходимо да се доказва повече, но това пътуване означава и оскъпяване на производството и пряко и косвено влияе за понижаване производителността на труда.

Ето защо в интерес преди всичко на производството е да се вземе решителен курс за по-нататъшно жилищно строителство в гр. Перник, за да се осигурят предприятията и учрежденията с постоянни кадри, които ще могат да влагат всичките си сили за преуспяването на предприятията, лабораториите, училищата, болниците, в които те работят.

Тук искам наново да наблегна на въпроса, по който вече бе направено предложение от председателя на Комисията по народностопанския план и държавния бюджет др. Стоян Гюров — за включване в плана построяването на основно училище в гр. Радомир.

Такова училище, другарки и другари, се предвиждаше още преди реорганизацията на страната. Гдини наред този въпрос се отлага, а нуждите непрекъснато нарастват. Град Радомир има 9 000 жители. Ежегодно броят на учениците се увеличава в резултат на непрекъснатия приток на млади семейства от околните села. В единственото основно училище в десет класни стаи се обучават 1030 деца от първи до седми клас, или средно на класна стая се падат над 100 ученици. Освен това училището не разполага с никакви други помещения, необходими за политехническо обучение на децата. Да не говорим за физкултурен салон и т. н. Сега се налага няколко паралелки да водят занимания в частни къщи в крайно неподходящи помещения. И дума не може да става за едно шо-годе правилно водене на учебно-възпитателна работа. Градът със собствени сили не може да построи такова училище, за което са необходими около 250 000 лв. Като се има предвид, че по линията на самооблагането се събират около 40 000 лв. годишно, то ще бъдат необходими 6—7 години, през които да се провежда самооблагане, а такова самооблагане не е законно.

Ето защо избирателите от гр. Радомир, които представлявам, молят най-настоятелно Народното събрание да приеме направеното вече предложение за включване в плана обекта Основно училище в гр. Радомир, още повече че се отнася за просветата на 1030 деца, утрешни строители на социализма и комунизма в нашата страна.

Уверен съм, че трудещите се от Пернишки окръг, вдъхновени от досегашните успехи и светлите перспективи, които разкрива пред нас Осмият конгрес на партията, с още по-голям ентусиазъм ще работят и ще се борят за изпълнението и преизпълнението на плана и бюджета за 1964 г., ръководени от Централния комитет на партията начело с др. Тодор Живков.

Проектопланът и проектобюджетът на Народна република България за 1964 г. са реални и затова ще гласувам за тяхното приемане от Народното събрание и ще положа всичките си сили за тяхното изпълнение. *(Ръкопляскания)*

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** В Бюрото няма повече записали се оратори за изказване. Желает ли някой да се изкаже? — Няма желаещи.

В изказванията на народните представители бяха направени редица нови предложения. За да може комисията да ги разгледа и да вземе отношение по тях, а също така и за да бъдат те нанесени в окончателните текстове на законопроектите по бюджета и народностопанския план, Бюрото предлага гласуването на двата законопроекта да се отложи за след обед.

Има ли други предложения? — Няма. Които са съгласни с това предложение на Бюрото, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

Освен това Бюрото предлага да бъде извършено известно пререждане на точките в приетия вече дневен ред. Съгласно дневния ред сега следва да се изслуша информация от ръководителя на парламентарната делегация, която неотдавна посети Съветския съюз. Др. Борис Велчев помоли Бюрото, ако Народното събрание се съгласи, изнасянето на информацията да стане след обед.

Има ли други мнения по този въпрос? — Няма.

Моля, които са съгласни с промяната в дневния ред, да гласуват. Мнозинство, приема се.

Сега преминаваме към точка четвърта от приетия дневен ред, а именно :

**Разглеждане на законопроекта за утвърждаване на Указа за изменение и допълнение на Кодекса на труда.**

(Съгласно чл. 75, алинея III от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание, прилагат се мотивите и текстът на законопроекта :

### МОТИВИ

**към законопроекта за утвърждаване на Указа за изменение и допълнение на Кодекса на труда**

Другарки и другари народни представители! След приключване заседанията на четвъртата сесия на Народното

събрание през м. октомври т. г. по предложение на правителството Президиумът на Народното събрание издаде Указ за изменение и допълнение на Кодекса на труда. Основанието, на което бе издаден указът, изисква той да бъде утвърден от Народното събрание. Във връзка с това Президиумът на Народното събрание внася приложения законопроект за разглеждане и приемане от Народното събрание в настоящата му сесия, която е първата сесия след издаването на указа.

С Указа за изменение и допълнение на Кодекса на труда заедно с редицата други мерки, които правителството е взело, се създава по-добра правна основа за укрепване на производствената и държавната дисциплина, за борбата срещу тежестта и стабилизирането на работната сила. Внася се уточняване в дисциплинарното наказание „срочно превеждане на по-нископлатена работа до 3 месеца“. Създава се ново дисциплинарно наказание — „загубване правото да се ползува за годината увеличеният и допълнителният размер над 14 дни на редовния платен годишен отпуск“, в случаите на неявяване на работа без оправдателни причини в продължение на три дни без прекъсване или на повече от пет дни с прекъсване в продължение на една година. Разширяват се случаите на прекъсване на трудовия стаж, което се отразява на някои права на работниците и служителите. Тези права се възстановяват, ако работникът или служителят работи известен период от време в едно и също предприятие, учреждение или организация. С указа също така се изменя и подведомствеността на трудовите спорове и редът за обжалване решенията по тях. Разширяват се правата на Министерския съвет да установява други правила относно сключването и прекратяването на трудовия договор и на трудовата дисциплина освен за служителите и за работниците или за отделни категории от тях.

Със същия указ бе изменен и чл. 2 от Закона за наемите, като се предвиди при самоволно напускане на работата от работника или служителя да се освобождава полученото от него чрез предприятието или учреждението жилищно помещение, като изваждането става по административен ред в срок от един месец.

Като имате предвид изложеното, молим ви, другарки и другари народни представители, да одобрите и гласувате за приемането на предложения законопроект.

Председател на Президиума на Народното събрание:  
**Д. Ганев**

Секретар на Президиума на Народното събрание:  
**М. Минчев**

## ЗАКОНОПРОЕКТ

за утвърждаване на Указа за изменение и допълнение на  
Кодекса на труда

**Член единствен.** Утвърждава се Указът за изменение и допълнение на Кодекса на труда, издаден от Президиума на Народното събрание на 23 ноември 1963 г. въз основа на чл. 35, точка 5 от Конституцията на Народна република България и чл. 5, буква „б“ от Закона за Президиума на Народното събрание.)

Ръководството на Президиума уведоми Бюрото, че поради подробните мотиви към законопроекта, който беше своевременно раздаден на народните представители, няма да прави доклад.

Давам думата на докладчика на Законодателната комисия др. Борис Андреев.

**Докладчик Борис Андреев: (Чете)**

### „ П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

на Законодателната комисия по законопроекта за утвърждаване на Указа за изменение и допълнение на Кодекса на труда

Комисията предлага на Народното събрание да приеме законопроекта за утвърждаване на Указа за изменение и допълнение на Кодекса на труда, както се предлага от Президиума на Народното събрание, без изменение.

Председател на Законодателната комисия:

акад. Л. Василев “

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Има ли желаещи да се изкажат по законопроекта? — Няма.

Тогава пристъпваме към гласуване.

Моля докладчика да прочете заглавието.

**Докладчик Борис Андреев: (Чете)**

### „З А К О Н

за утвърждаване на Указа за изменение и допълнение на  
Кодекса на труда“

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Които са съгласни със заглавието на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Борис Андреев: (Чете)**

**„Член единствен.** Утвърждава се Указът за изменение и допълнение на Кодекса на труда, издаден от Президиума на Народното събрание на 23 ноември 1963 г. въз основа



на чл. 35, точка 5 от Конституцията на Народна република България и чл. 5, буква „б“ от Закона за Президиума на Народното събрание.“

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Народните представители, които са съгласни с текста на член единствен от законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

Преминаваме към следващата точка от дневния ред:

**Законопроект за изменение на някои закони във връзка с предоставяне някои права на министрите, ръководителите на ведомствата и председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети.**

(Съгласно чл. 75, ал. III от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание прилагат се мотивите и текстът на законопроекта :

### МОТИВИ

**към законопроекта за изменение на някои закони във връзка с предоставяне някои права на министрите, ръководителите на ведомствата и председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети**

Другарки и другари народни представители! За да се осигури по-голяма оперативност в работата на Министерския съвет, министерствата, ведомствата, народните съвети и предприятията, да се повиши самоинициативата и отговорността на ръководителите и да се намали книжнината и заседателщината при решаването на текущи въпроси по изпълнението на народностопанските планове и други задачи, както и с оглед да се подобри обслужването на населението, Министерският съвет прие постановление № 120 от 6 ноември 1963 г. за предоставяне на някои права и създаване възможност за по-оперативно решаване на някои въпроси от министрите, ръководителите на ведомства, председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети и директорите на държавните предприятия.

Тъй като част от тези права и въпроси са уредени със закони, предлага се последните да бъдат съответно изменени с внесения за разглеждане законопроект.

С изменението на Закона за съставяне и изпълнение на държавния бюджет се предвижда разрешаването на някои оперативни въпроси, които досега са били от компетентност на Министерския съвет или на изпълнителните комитети на народните съвети, да се възложи на министъра на финансите, съответно на председателите на изпълнителните комитети на народните съвети. На министъра на финансите се възлага разрешаването на следните въпроси : определяне-

то на реда и сроковете за съставяне на бюджетите и финансовите планове на министерствата и ведомствата; определянето на реда и сроковете за съставяне на бюджетите по пълна бюджетна класификация и определянето на реда, начина и срока за съставяне на отчета по изпълнение на държавния бюджет. На председателите на изпълнителните комитети на народните съвети се възлага: прехвърлянето на кредити по бюджетите на народните съвети от раздел в раздел и от параграф в параграф в случаите, когато това прехвърляне е допустимо от закона; намаляване кредитите на резервните фондове или кредитите за други разходи, търпящи отлагане, за оказване помощ на пострадалите при обществени бедствия, както и решаването на някои други въпроси.

По досега действащия закон Народното събрание одобряваше абсолютните размери и процентите на отчисленията от данъка върху оборота и печалбата, субсидиите или вноските по сборните бюджети на окръзите. Този порядък за одобряване на бюджетите от Народното събрание беше възможен, защото сборните проекти на производствените и финансовите планове се съставяха по окръзи съобразно подчинението на предприятията.

С преминаването на голяма част от предприятията на централно подчинение проектите на производствените и финансовите планове се съставят по министерства, ведомства и комитети, а ще се разпределят в териториален разрез по предприятия след одобряването на държавния народностопански план. С оглед на това в представения проект се предвижда да се даде право на Министерството на финансите след одобряване от Народното събрание на общите суми на приходите и разходите по сборните бюджети на окръзите да определи размерите на отчисленията от данъка върху оборота и печалбата, субсидиите или вноските по отделните бюджети. На Министерството на финансите фактически се предоставя техническа задача — да определи размерите на отчисленията от разпределяемите приходи, субсидиите или вноските като разлика между одобрените от Народното събрание общи суми на приходите и предоставените на народните съвети собствени приходи.

С допълнението на Закона за данък върху оборота се дава право на министъра на финансите да освобождава от данък върху оборота отделни предприятия и организации в размер до 5000 лева за една календарна година, което досега можеше да се извършва само от Министерския съвет.

С изменението на Закона за данък върху общия доход се определя нов ред за разглеждане и решаване на жалбите срещу определените данъци. Вместо жалбите да се разглеждат и решават от изпълнителните комитети на градските и селските общински народни съвети като първа инстанция и

от изпълнителните комитети на окръжните народни съвети като втора инстанция, в законопроекта се предвижда те да се разглеждат и решават окончателно от началниците на окръжните финансови отдели. С това ще се облекчи съществено работата на изпълнителните комитети на народните съвети и ще се осигури по-бързо придвижване на облагателните преписки. Същевременно правата на гражданите няма да бъдат накърнени, тъй като влезлите в сила данъци ще могат да се ревизират, когато се установи, че са допуснати явни грешки или се открият нови обстоятелства, имащи значение за облагането. Когато определените данъци са до 200 лв., ревизията ще се извършва от началника на окръжния финансов отдел, а за данъци над 200 лв. — от Министерството на финансите. И в двата случая при отменяването на облагането преписките ще могат да се разглеждат от същите органи и по същество.

С изменението на Закона за собствеността се предвижда продажбата на негодните или излишни основни средства — движими и недвижими държавни имоти, да се извършва по решение на съответните министри, ръководители на ведомства и изпълнителни комитети на народни съвети със съгласие на министъра на финансите вместо по решение на Министерския съвет, както бе досега. Предвижда се също така Правилникът за управлението, реда и надзора в етажната собственост да се утвърждава от министъра на правосъдието съгласувано с председателя на Държавния комитет по строителство и архитектура и министъра на финансите вместо от Министерския съвет. Изземването на държавни имоти от лица, които ги владеят незаконно, ще се извършва въз основа на заповед на председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет вместо въз основа на решение на изпълнителния комитет.

С изменението на Закона за реда на прехвърляне вещи права върху някои недвижими имоти се предвижда определянето на цената и купувача при продажбите на незастроени или застроени с малоченни постройки недвижими имоти да се извършва от председателя на изпълнителния комитет на общинския народен съвет вместо от изпълнителния комитет.

С изменението на Закона за държавния арбитраж се предвижда отсрочването или освобождаването от изпълнение на решенията на Върховния държавен арбитраж и на решенията на арбитражите при изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, когато не са планоурегулиращи органи на страните по спора и пр., да се извършва от министъра на правосъдието след съгласуване с министъра на финансите и председателя на Държавния комитет за планиране вместо от Министерския съвет, както бе досега. Предвижда се също така надзорното производство върху

решенията на държавните арбитражи да се образува по искане на недоволната страна (вместо на висшестоящия и ръководен орган, както бе досега) и по предложение на главния арбитър на Върховния държавен арбитраж.

Измененията на останалите закони — Закона за самооблагане на населението, Закона за посевния и посадъчния материал, Закона за рибарството, Закона за по-тясна връзка на училището с живота и за по-нататъшно развитие на народното образование в НР България и Закона за висшето образование, също предвиждат прехвърлянето на известни функции от Министерския съвет на съответните министри и ръководители на ведомства и от изпълнителните комитети на народните съвети на председателите на изпълнителните комитети. С това се постига, от една страна, освобождаване на Министерския съвет и изпълнителните комитети на народните съвети от решаването на заседания на редица въпроси от текущ характер, а, от друга — по-голяма оперативност при решаването на тези въпроси.

Моля ви, другарки и другари народни представители, да разгледате законопроекта и да го одобрите.

Министър на финансите: **Д. Попов**

## **ЗАКОНОПРОЕКТ**

**за изменение на някои закони във връзка с предоставяне някои права на министрите, ръководителите на ведомствата и председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети**

### **I. Изменение на Закона за съставяне и изпълнение на държавния бюджет**

**§ 1.** Аlineя III на чл. 8 се изменя така:

„Проектите се съставят по ред и в срокове, установени от министъра на финансите.“

**§ 2.** В буква „в“ на чл. 14 думите „процентите на отчисленията от регулиращите приходи, субсидиите или вноските на окръзите от и във републиканския бюджет“ се заличават.

**§ 3.** След чл. 14 се създава следният нов чл. 14а:

„14а. Министерството на финансите в рамките на одобрените от Народното събрание приходи определя размерите на отчисленията от регулиращите приходи, субсидиите или вноските по сборните бюджети на окръзите с оглед на пълното им балансиране.“

**§ 4.** Аlineя III на чл. 17 се изменя така:

„Редът и сроковете за съставяне на бюджетите по пълна бюджетна класификация се определят от министъра на финансите.“

**§ 5.** Буква „б“ от чл. 25 се изменя така :

„б) по бюджетите на народните съвети:

от и за заплати и стипендии, както и за усилване разходите за издръжка на управленческия апарат по бюджетите на окръжните народни съвети — от председателя на изпълнителния комитет, а за останалите народни съвети — от председателя на изпълнителния комитет след получаване съгласието на председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет;

от раздел в раздел, от мероприятие в мероприятие по един и същ раздел и от параграф в параграф по едно и също мероприятие — от председателя на изпълнителния комитет на съответния народен съвет.

Средства от бюджета за лимитни капитални вложения могат да се прехвърлят от раздел в раздел или да се усилват от икономите по останалите разходи от председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет със съгласие на Министерството на финансите и Държавния комитет за планиране.“

**§ 6.** В чл. 27 думите „изпълнителните комитети на окръжните народни съвети“ се заменят с думите „председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети“.

**§ 7.** Алинея V на чл. 28 се изменя така :

„Допълнителни кредити по републиканския бюджет и по бюджета на Държавното обществено осигуряване се разрешават от Министерския съвет, по бюджетите на общините — от председателите на изпълнителните комитети съгласувано с председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет, а по бюджетите на окръжните народни съвети — от председателите на изпълнителните комитети съгласувано с Министерството на финансите.“

**§ 8.** Алинея II на член 32 се изменя така:

„Редът, начинът и срокът за съставяне на отчета се определят от министъра на финансите.“

## **II. Изменение на Закона за данък върху оборота**

**§ 9.** Към чл. 4 се добавя следната нова алинея:

„Министърът на финансите може да освобождава от данък върху оборота отделни предприятия и организации в размер до 5000 лева за една календарна година.“

## **III. Изменение на Закона за данък върху общия доход**

**§ 10.** Членове 37—39 от Закона за данък върху общия доход добиват следната редакция:

„37. Определените данъци могат да се обжалват от данъкоплатците в 14-дневен срок от съобщаването на размера им пред началника на отдел Финанси при окръжния народен съвет.

Решението на началника на отдел Финанси е окончателно и не подлежи на обжалване.

Обжалването не спира събирането на данъка, а събираният в повече данък се връща.

38. Началникът на отдел Финанси при окръжния народен съвет може да коригира допуснатите в нарушение на закона ниски облагания, за което съобщава на данъкоплатеца.

Данъкоплатец, който не е доволен от извършената корекция, може да я обжалва пред Министерството на финансите.

39. Влезлите в законна сила данъци могат да се ревизират, когато се установи, че са допуснати явни грешки или се открият нови обстоятелства, имащи значение за облагането.

Ревизията се извършва:

а) за определени данъци до 200 лв. от началника на отдел Финанси при окръжния народен съвет;

б) за определени данъци над 200 лева от Министерство на финансите.

При отменяне на облагането по реда на прегледа началникът на отдел Финанси при окръжния народен съвет и Министерството на финансите могат да се произнасят и по същество.“

#### **IV. Изменение на Закона за самооблагане на населението**

§ 11. В буква „в“ на чл. 10 пред думите „изпълнителния комитет“ се добавя „председателя на“.

#### **V. Изменение на Закона за собствеността**

§ 12. Член 11 се изменя така:

„Негодните или излишни основни средства — движими и недвижими имоти — могат да се продават по решение на съответните министри, ръководители на ведомства и изпълнителни комитети на окръжни народни съвети, взето със съгласието на министъра на финансите.“

§ 13. Член 16 се изменя така:

„Изземването на държавни имоти от лица, които ги владеят незаконно, се извършва въз основа на заповед, издадена от председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет.

Органите на Народната милиция оказват съдействие за изпълнението на заповедта.“

§ 14. В член 49, ал. I изразът „Министерският съвет по предложение на министъра на правосъдието“ се заменя с израза „министърът на правосъдието съгласувано с председателя на Държавния комитет по строителство и архитектура и министъра на финансите.“

## **VI. Изменение на Закона за реда на прехвърляне вещни права върху някои недвижими имоти**

§ 15. В член 1, ал. I, трите изречения, и в чл. 3 и 7 преддумите „изпълнителния комитет“ се добавя: „председателят или натоварен от него щатен член на“.

## **VII. Изменение на Закона за държавния арбитраж**

§ 16. Алинея III на чл. 24 се изменя така:

„Министърът на правосъдието може да отсрочва или освобождава изцяло или отчасти от изпълнение на решенията на Върховния държавен арбитраж и на решенията на арбитражите при изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, когато не са плановорегулиращи органи на страните по спора или страните са от различни ведомства или кооперативни съюзи, след съгласуване с министъра на финансите и председателя на Държавния комитет за планиране. До произнасянето министърът на правосъдието може да спира изпълнението на арбитражното решение.“

Алинея IV на чл. 24 се заличава.

§ 17. Буква „а“ от алинея II на чл. 25 се изменя така: „по искане на недоволната страна и по предложение на главния арбитър на Върховния държавен арбитраж.“

## **VIII. Изменение на Закона за посевния и посадъчния материал**

§ 18. Член 6 се изменя така:

„Районирането на сортовете на всички селскостопански култури се извършва от министъра на селскостопанското производство и от председателя на Академията на селскостопанските науки.“

## **IX. Изменение на Закона за рибарството**

§ 19. Член 3 се изменя така:

„Прекатегоризирането на рибостопанските води се извършва от председателя на Комитета по хранителната промишленост, от министъра на селскостопанското производство и от председателя на Комитета по горите и горската промишленост.“

## **X. Изменение на Закона за по-тясна връзка на училището с живота и за по-нататъшно развитие на народното образование в НР България**

§ 20. Алинея II на чл. 41 се изменя така:

„По предложение на Министерството на народната просвета и на ведомствата, към които има учебни заведения, Комитетът по труда и работната заплата съгласувано с

Държавния комитет за планиране, Министерството на финансите и Централния съвет на професионалните съюзи определя реда за заплащане на вложения от учениците и студентите труд съобразно количеството и качеството на произведената продукция.“

## **XI. Изменение на Закона за висшето образование**

**§ 21.** В алинея II на чл. 3 изразът „Съставът на комисията се утвърждава от Министерския съвет“ се заменя с израз: „Съставът на Висшата атестационна комисия се утвърждава от Комисията по идеологическите и културните въпроси.“)

За доклад по законопроекта от името на Министерския съвет има думата министърът на финансите др. Димитър Попов.

**Министър Димитър Попов:** *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Нашето социалистическо законодателство е изградено от 9 септември 1944 г. досега постепенно съобразно развитието и нуждите на социалистическото строителство в страната ни чрез издаване на закони от Народното събрание, укази на Президиума на Народното събрание, а така също чрез издаване на постановления и разпореждания на Министерския съвет, с които подробно се уреждат някои въпроси. Същевременно от съответните министри, ръководители на ведомства и изпълнителни комитети на народни съвети са издавани редица правилници, наредби и други нормативни актове във връзка със задачите, възложени на министерствата, ведомствата и народните съвети.

При издаването на нормативните актове се е изхождало в много случаи от началото, че решаването на по-важни въпроси следва да се възлага на Министерския съвет, на изпълнителните комитети на народните съвети и на други колективни органи или пък на самите министри, ръководители на ведомства и председатели на изпълнителни комитети на окръжни народни съвети. С това тези органи са били отрупвани с решаването на голям брой въпроси, между които и множество такива от оперативен, текущ характер. От друга страна, не винаги е държано сметка за това, че разрешаването на някои, макар и сами по себе си важни въпроси, е целесъобразно да се възложи на директорите на държавните предприятия, на председателите на изпълнителните комитети на народните съвети и на други еднолични органи, вместо да се възлага на съответния по-горестоящ, в повечето случаи колективен орган, като с това им се даде възможност да вземат необходимите решения по-бързо, по-оперативно и навреме да провеждат необходимите мероприятия.



гия. Даването на такива права, особено на директорите на предприятията и на председателите на изпълнителните комитети на народните съвети, е необходимо и целесъобразно, още повече като се има предвид, че тези длъжности се заемат от квалифицирани и опитни кадри, които са в състояние да се справят с голямата част от възникващите административни, стопански и други въпроси в процеса на социалистическото строителство.

За осъществяване на необходимите изменения в нашето законодателство с оглед по-нататъшното разширяване правата и повишаване инициативата и отговорността на ръководителите на министерствата, комитетите, самостоятелните ведомства, председателите на изпълнителните комитети на народните съвети и директорите на предприятията първият секретар на ЦК на БКП и председател на Министерския съвет др. Тодор Живков определи комисия, която да изготви необходимите предложения.

Въз основа на предложения, направени от министерствата, ведомствата и изпълнителните комитети на народните съвети, както и от редица предприятия, комисията изготви проект, съобразно който бе прието от Министерския съвет постановление № 120 от 6. XI. 1963 г. за предоставяне на някои права и създаване възможност за по-оперативно решаване на някои въпроси от министрите, ръководителите на ведомства, председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети и директорите на държавните предприятия.

В постановлението се предвиждат промени в законодателството в следните насоки:

Да се предостави на министрите, ръководителите на ведомства и председателите на изпълнителни комитети на окръжни народни съвети разрешаването на въпроси, които се решават сега от Министерския съвет.

Да се премахне неоправданото предварително съгласуване с други ведомства на решенията по въпроси, характерът на които не налага такова съгласуване.

Да се предостави на председателите на изпълнителните комитети на народните съвети решаването на въпроси, които сега се решават от изпълнителните комитети.

Да се възложи на директорите на държавните предприятия решаването на въпроси, които досега са решавани от министерствата, ведомствата и изпълнителните комитети на народните съвети.

В случаите, в които решаването на съответните въпроси е уредено със закон, необходимите промени се предлага да се извършат с разглеждания законопроект. За случаите, в които решаването на въпросите е уредено с указ, е одобрен от Министерския съвет проект за указ на Президиума

на Народното събрание, а в случаите, при които въпросите са уредени с решение на Министерския съвет, промените са вече извършени с поменатото 120-то постановление.

Освен това, понеже между нормативните актове, с които се възлагат задачи на изпълнителните комитети на народните съвети, са включени правилници, наредби и др., издадени от министри и ръководители на ведомства, с т. 67 от постановлението е възложено на последните да прегледат тези актове и да направят необходимите и целесъобразни изменения в тях в духа на постановлението.

Между по-важните изменения в законодателството, които се предвижда да се извършат със законопроекта, са и следните:

С изменението на Закона за съставяне и изпълнение на държавния бюджет се възлага на министъра на финансите да определя реда и сроковете за съставяне на бюджетите и финансовите планове на министерствата и ведомствата, реда и сроковете за съставяне на бюджетите по пълна бюджетна класификация и реда, начина и срока за съставяне отчета по изпълнение на държавния бюджет. Решаването на всички тези въпроси е от оперативен характер. При това редът и сроковете в посочените случаи търпят промени през отделните години. Така че напълно целесъобразно е да не се отрупва Министерският съвет с тяхното решаване.

С изменението на същия закон се възлага на председателите на изпълнителните комитети на народните съвети да решават прехвърлянето на кредити по бюджетите на народните съвети от раздел в раздел и от параграф в параграф в случаите, когато това прехвърляне е допустимо от закона, вместо въпросът да се решава на заседание на изпълнителния комитет. Разрешаването на тези въпроси, които в практиката се поставят доста често, е правилно да се извършва от председателя.

На последно място, с изменението на същия закон се предвижда абсолютните размери и процентите на отчисленията от данъка върху оборота и печалбата, както и размерът на субсидиите и вноските по оборотните бюджети на окръзите да се определят от Министерството на финансите в рамките на одобрените от Народното събрание приходи на окръзите. Това изменение се налага поради обстоятелството, че след преминаването на голямата част от предприятията на централно подчинение проектите за производствените и финансовите планове ще се съставят и одобряват по министерства и ведомства, а разпределянето им в териториален разрез по отделни предприятия ще се извършва след утвърждаване на народностопанския план и бюджета, поради което е правилно определянето на процентите на отчисленията, субсидиите и вноските да се извършва впо-

следствие от Министерство на финансите в рамките на утвърдените от Народното събрание сборни бюджети на окръзите.

С допълнението на Закона за данък върху оборота се дава право на министъра на финансите да освобождава от данък върху оборота отделни предприятия и организации в размер до 5000 лв. за една календарна година, вместо това да се върши от Министерския съвет, тъй като се касае до маловажни случаи.

С изменението на Закона за данък върху общия доход се определя нов ред за разглеждане жалбите срещу определените данъци. Досега тези жалби се разглеждаха и решаваха от изпълнителните комитети на градските и селските общински народни съвети като първа инстанция и от изпълнителните комитети на окръжните народни съвети като втора инстанция. Законопроектът предвижда те да се разглеждат и решават окончателно от началниците на окръжните финансови отдели. С това ще се облекчи съществено работата на изпълнителните комитети на народните съвети и ще се ускори разглеждането на облагателните преписки. При това правата на гражданите няма да бъдат накърнени, тъй като влезлите в сила данъци ще могат да се ревизират във всички случаи, когато се установи, че са допуснати явни грешки или пък се открият нови обстоятелства, имащи значение за облагането.

Ревизията ще се извършва за определени данъци до 200 лева — от началника на окръжния финансов отдел, а за данъци над 200 лв. — от Министерството на финансите. Същите органи при допускане на ревизията ще могат да се произнасят по облагателните преписки и по същество.

С изменението на Закона за държавния арбитраж се предвижда отсрочването или освобождаването от изпълнение на решенията на Върховния държавен арбитраж и на решенията на арбитражите при изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, когато не са плановорегулиращи органи на страните по спора или страните са от различни ведомства или кооперативни съюзи, да се извършва от министъра на правосъдието след съгласуване с министъра на финансите и председателя на Държавния комитет за планиране вместо от Министерския съвет, както бе досега.

Предвижда се също така надзорното производство върху решенията на държавните арбитражи да може да се образува по искане на недоволната страна и по предложение на главния арбитър на Върховния държавен арбитраж вместо по искане на висшестоящия орган на недоволната страна и предложение на главния арбитър.

Измененията на останалите закони — Закона за самооблагане на населението, Закона за собствеността, Зако-

на за реда на прехвърляне вещни права върху някои недвижими имоти, Закона за посевния и посадъчния материал, Закона за рибарството, Закона за по-тясна връзка на училището с живота и за по-нататъшно развитие на народното образование в Народна република България и Закона за висшето образование, също предвиждат прехвърлянето на известни функции от Министерския съвет на съответните министри и ръководители на ведомства и от изпълнителните комитети на народните съвети на председателите на изпълнителните комитети.

Направените от Законодателната комисия предложения за промени в законопроекта са целесъобразни и следва да се приемат.

Моля другарки и другари народни представители, да одобрите и гласувате предложения законопроект. (*Ръкопляскания*)

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Има думата докладчикът на Законодателната комисия др. Ангел Шишков.

**Докладчик Ангел Шишков:** Другарки и другари народни представители! Законодателната комисия в няколко заседания разгледа предложения законопроект. Трудността в случая се състоеше в това, че се изменят редица текстове в много закони, с което именно се цели да се достигне до едно единство в материята за предоставяне на някои права на министрите, ръководителите на ведомствата и председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети. Именно за да се постигне такова единство в измененията на всички закони, така че те да сочат в една насока, в едно направление, комисията прави следните предложения: (*Чете*)

## „ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на Законодателната комисия по законопроекта за изменение на някои закони във връзка с предоставяне някои права на министрите, ръководителите на ведомствата и председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети

1. Заглавието на законопроекта да се измени, както следва: „Закон за изменение на закони във връзка с предоставяне някои права на министрите, ръководителите на ведомствата и председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети.“

**Съображения.** Целесъобразно е да се избегне повторението на думата „някои“ в предлаганото заглавие, както при законите, така и във връзка с правата на министрите.

2. В раздел III на законопроекта, отнасящ се до изменението на Закона за данък върху общия доход, в изменения с § 10 чл. 39 от същия закон да се направят следните изменения:

В ал. I изразът „Влезлите в законна сила данъци“ да се замени с изрза „Влезлите в сила данъци“.

В ал. III изразът „по реда на прегледа“ да се замени с изрза „по реда на ревизията“.

**Съображения.** Първата поправка се налага по редакционни съображения. Терминът „законна сила“ има място при съдебните актове и не се отнася до данъците. Втората поправка се предлага за единство с терминологията, употребявана в ал. II на същия текст.

3. В раздел V, отнасящ се до изменението на Закона за собствеността, в чл. 11 от същия закон, изменението на който се предлага с § 12 от законопроекта, думите „изпълнителни комитети“ да се заменят с думите „председателите на изпълнителните комитети“.

**Съображения.** С това допълнение ще се облекчат изпълнителните комитети, без да се накърняват държавните интереси, тъй като остава изискването за съгласие от страна на министъра на финансите.

4. В същия раздел на законопроекта § 14 да се заличи.

**Съображения.** Член 49, ал. I от Закона за собствеността, изменението на който се предлага със законопроекта, се отнася до утвърждаването от Министерския съвет на Правилника за управлението, реда и надзора в етажната собственост. Този правилник е с нормативен характер и не представлява конкретен акт на управление, какъвто е случаят при разпиряване правата на ведомствените ръководители и почти всички останали разпоредби на проекта. От друга страна, този правилник е отдавна утвърден и както показва опитът, през изтеклите 12 години е изменян само три пъти. Следователно утвърждаването му от Министерския съвет не води до обременяването на същия. От друга страна, поради голямото разширение на етажната собственост в страната, което ще се засилва и по-нататък, материята, уреждана от този правилник, представлява интерес за голям брой граждани, както и за жилищните фондове при народните съвети и кооперативните организации. Правилникът засяга и въпроси от обсега на действащи кодекси, закони и укази, като например обжалването на решение на общото събрание на етажната собственост пред съдебните органи, принудителното събиране на вноските по бюджетите на етажната собственост и др. По всички тези съображения оправдано е утвърждаването на този правилник да остане да се извършва от Министерския съвет.

5. В раздел VIII на законопроекта, отнасящ се до изменението на Закона за посевния и посадъчния материал, в изменения с § 18 на законопроекта чл. 6 от същия закон думите „и от“ да се заменят с думите „в съгласие с“.

**Съображения.** Поправката има редакционен характер.

6. В раздел IX, отнасящ се до изменението на Закона за рибарството, в чл. 3 от същия закон, който се изменя с § 19 на законопроекта, накрая думите „и от председателя на Комитета по горите и горската промишленост“ да се заменят с думите „от председателя на Комитета по горите и горската промишленост и от председателя на Главното управление на водното стопанство.“

**Съображения.** Главното управление на водното стопанство е специализираният орган на Министерския съвет по въпросите на водното стопанство и поради това същото следва да участва при прекатегоризирането на рибостопанските води.

7. В раздел X, отнасящ се до изменението на Закона за по-тясна връзка на училището с живота и за по-нататъшно развитие на народното образование в НР България, ал. II на чл. 41, изменението на която се предлага с § 20 на законопроекта, да се преработи така:

„Редът за заплащане на вложения от учениците и студентите труд, съобразно с количеството и качеството на произведената продукция, се определя от Комитета по труда и работната заплата съгласувано с Министерството на народната просвета и другите ведомства, към които има учебни заведения, Министерството на финансите и Централния съвет на професионалните съюзи.“

**Съображения.** С поправката се опростява редакцията на текста и се прави по-лесно вземането на решения, като се подчертава значението на ведомствата, към които има учебни заведения, тъй като тия ведомства осъществяват ръководството на учебното дело.

Председател на Законодателната комисия: **акад. Л. Василев**“

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** В Бюрото няма записали се оратори по този законопроект.

Желае ли някой думата?

**Георги Босолов:** Аз имам едно предложение за изменение.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Има думата народният представител др. Георги Босолов.

**Георги Босолов:** (От трибуната) В § 10 от предлагания законопроект, в раздела за изменение на Закона за данък върху общия доход, е казано: (Чете)

„Членове 37—39 от Закона за данък върху общия доход добиват следната редакция :

37. Определените данъци могат да се обжалват от данъкоплатците в 14-дневен срок от съобщаването на размера им пред началника на отдел Финанси при окръжния народен съвет.

Решението на началника на отдел Финанси е окончателно и не подлежи на обжалване.“

Аз мисля, че тук се изземват известни права на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети. Досега всички решения на началника на отдел Финанси подлежах на утвърждаване от изпълнителния комитет на окръжния народен съвет. И аз смятам, че след като ние имаме вече достатъчно практика, че окръжните народни съвети и техните изпълнителни комитети са добри помощници на министъра на финансите, неправилно е да се изземва едно тяхно естествено право, да не могат решенията на началника на отдел Финанси, който е подчинен на окръжния народен съвет, да бъдат одобрявани от окръжния народен съвет, а направо от министъра на финансите. Смятам, че това е неправилно.

Правя предложение този текст да се прередактира в смисъл, че решенията на началника на отдел Финанси подлежат на утвърждаване от изпълнителния комитет на окръжния народен съвет, както е било досега.

**Председателстващ Екатерина Аврамова :** Има думата министърът на финансите др. Димитър Попов да вземе отношение по предложенията на Законодателната комисия и по предложението на народния представител др. Георги Босолов.

**Министър Димитър Попов :** *(От трибуната)* По отношение предложенията на Законодателната комисия аз съобщих, че ние сме съгласни с тях, нямаме възражения и молим те да бъдат приети.

По това, което др. Георги Босолов изтъкна, мога да кажа следното : предложението за изменение на съответния текст от Закона за данък върху общия доход е направено с оглед да се разтоварят изпълнителните комитети на окръжните народни съвети от работа във връзка с непрекъснатите преписки, които постъпват при тях по Закона за данък върху общия доход. Що се отнася до правата на гражданите, той може да отнесе въпроса до Министерството на финансите. Там се утвърждават решенията на началника на отдел Финанси. Има специално управление за приходите, което разглежда тези случаи.

**Димо Дичев :** Но тук е казано, че решението на началника на отдел Финанси не подлежи на обжалване.

**Министър Димитър Попов :** Това е по реда на прегледа и решението на началника на отдел Финанси може да се прегледа от Министерството на финансите.

Затова се предлага това изменение. Иначе ние съвсем не считаме, че изпълнителните комитети на окръжните народни съвети не могат меродавно да се занимават с тези въпроси. Те могат да се занимават и това би било добре. Но вие знаете, че това са извънредно много случаи, когато отделни граждани обжалват тези решения и с това изпълнителните комитети на окръжните народни съвети се затрупват с много работа. Затова се прави това предложение.

Аз моля това изменение, което е предложено от нас и от Законодателната комисия, да се приеме от другарите народни представители. Може да се смекчи тази клауза, като се каже, че възражения могат да се правят пред Министерството на финансите.

**Председателстващ Екатерина Аврамова :** Докладчикът на Законодателната комисия др. Ангел Шишков може ли да ангажира мнението на комисията по отношение на това предложение?

**Ангел Шишков :** Да, мога.

**Председателстващ Екатерина Аврамова :** Има думата докладчикът на Законодателната комисия др. Ангел Шишков.

**Докладчик Ангел Шишков :** Другарки и другари народни представители! Досега практиката по силата на постановленията на закона е такава, че обжалванията на определените данъци се правят пред изпълнителните комитети на окръжните народни съвети и в изпълнителните комитети на окръжните народни съвети се извършват съответните изменения на определените данъци. Практиката обаче е показала, че тия действия на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети са чисто формални. Целта за предоставянето на някои права на ръководителите на министерства, на отделни ведомства и на председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети е именно тази да се разтоварят изпълнителните комитети от ония дейности, които затрупват дневния им ред по такъв начин, че те преминават съвършено формално през изпълнителните комитети, без да има възможност изпълнителният комитет като цяло или отделните негови членове да проучат в детайли разглежданите въпроси.

Това се отнася и до другото право, което се дава с предлагания законопроект — прехвърлянето от параграф в параграф по едно и също мероприятие, от раздел в раздел, от



мероприятие в мероприятие по един и същ раздел да не става от изпълнителния комитет, а от неговия председател.

С това фактически правата на гражданите не се нарушават. Остава си правото те да се отнасят към Министерството на финансите, ако са недоволни от определения им данък.

Поправката трябва да остане, тъй като данъците трябва бързо да се ликвидират, тяхното разхвърляне трябва бързо да се ликвидира и да се пристъпи към събирането им.

Затова Законодателната комисия намира за напълно правилно предложението, което е направено със законопроекта, и моли народните представители да го гласуват така, както е направено в предложения законопроект, а именно обжалването на данъка да става пред началника на окръжния отдел Финанси при окръжния народен съвет и неговото решение да бъде окончателно, да не подлежи на обжалване, т. е. след него данъкът да може да се събира. А недоволният да може да прави своите искания за ревизия пред по-горния орган — пред Министерството на финансите, което е напълно компетентен държавен орган.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Другарят Георги Босолов доволен ли е от дадените обяснения?

**Георги Босолов:** Не съм доволен и настоявам да се приеме моето предложение, защото с предлаганото изменение изпълнителните комитети на окръжните народни съвети се обличат с недоверие.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Тъй като министърът на финансите и Законодателната комисия не са съгласни с предложението на др. Георги Босолов, ще трябва да го подложим на гласуване. Най-напред обаче ще гласуваме предложението на Законодателната комисия.

Които са съгласни с предложението на Законодателната комисия за текста на § 10 от законопроекта за изменение на закони във връзка с предоставяне някои права на министрите, ръководителите на ведомствата и председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, моля да гласуват. Очевидно мнозинство, приема се.

Пристъпваме към гласуване на самия законопроект.

Бюрото предлага законопроектът да се гласува по раздели. Има ли друго мнение? — Няма. Моля народните представители, които са съгласни с това предложение на Бюрото, да гласуват. Мнозинство, приема са.

Моля докладчика на Законодателната комисия др. Ангел Шишков да докладва законопроекта.

**Докладчик Ангел Шишков:** Преди да пристъпя към четене на законопроекта, трябва да добавя, че това,

което предлага др. Георги Босолов във връзка с тези обжалвания, се отнася фактически вече до един свършено малък кръг от данъкоплатци. Става дума за ония данъкоплатци, които се облагат с данък върху общия доход извън доходите им като работници и служители. А вие знаете, че това са свършено малко хора. Същото се отнася и за ония членове на ТКЗС, които имат доходи вън от доходите им като членове на ТКЗС. (Чете)

## **„ЗАКОН**

**за изменение на закони във връзка с предоставяне някои права на министрите, ръководителите на ведомствата и председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети“**

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Народните представители, които са съгласни с така прочетеното заглавие на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Ангел Шишков: (Чете)**

### **„I. Изменение на Закона за съставяне и изпълнение на държавния бюджет**

**§ 1.** Алинея III на чл. 8 се изменя така:

„Проектите се съставят по ред и в срокове, установени от министъра на финансите.“

**§ 2.** В буква „в“ на чл. 14 думите „процентите на отчисленията от регулиращите приходи, субсидиите или вноските на окръзите от и във републиканския бюджет“ се заличават.

**§ 3.** След чл. 14 се създава следният нов чл. 14а:

„14а. Министерството на финансите в рамките на одобрените от Народното събрание приходи определя размерите на отчисленията от регулиращите приходи, субсидиите или вноските по сборните бюджети на окръзите с оглед на пълното им балансиране.“

**§ 4.** Алинея III на чл. 17 се изменя така:

„Редът и сроковете за съставяне на бюджетите по пълна бюджетна класификация се определят от министъра на финансите.“

**§ 5.** Буква „б“ от чл. 25 се изменя така:

„б) по бюджетите на народните съвети:

от и за заплати и стипендии, както и за усилване разходите за издръжка на управленческия апарат по бюджетите на окръжните народни съвети — от председателя на изпълнителния комитет, а за останалите народни съвети — от председателя на изпълнителния комитет след получаване

съгласието на председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет;

от раздел в раздел, от мероприятие в мероприятие по един и същ раздел и от параграф в параграф по едно и също мероприятие — от председателя на изпълнителния комитет на съответния народен съвет.

Средства от бюджета за лимитни капитални вложения могат да се прехвърлят от раздел в раздел или да се усилят от икономите по останалите разходи от председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет със съгласието на Министерството на финансите и Държавния комитет за планиране.

**§ 6.** В чл. 27 думите „изпълнителните комитети на окръжните народни съвети“ се заменят с думите „председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети“

**§ 7.** Алинея V на чл. 28 се изменя така :

„Допълнителни кредити по републиканския бюджет и по бюджета на Държавното обществено осигуряване се разрешават от Министерския съвет, по бюджетите на общините — от председателите на изпълнителните комитети съгласувано с председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет, а по бюджетите на окръжните народни съвети — от председателите на изпълнителните комитети съгласувано с Министерството на финансите.“

**§ 8.** Алинея II на член 32 се изменя така :

„Редът, начинът и срокът за съставяне на отчета се определят от министъра на финансите.“

**Председателствуващ Екатерина Аврамова :** Народните представители, които са съгласни с текста на раздел I от законопроекта така, както беше докладван от докладчика, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Ангел Шишков : (Чете)**

**„II. Изменение на Закона за данък върху оборота**

**§ 9.** Към чл. 4 се добавя следната нова алинея:

„Министърът на финансите може да освобождава от данък върху оборота отделни предприятия и организации в размер до 5000 лева за една календарна година.“

**Председателствуващ Екатерина Аврамова :** Които са съгласни с текста на раздел II така, както беше докладван, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Ангел Шишков : (Чете)**

**„III. Изменение на Закона за данък върху общия доход**

**§ 10.** Членове 37—39 от Закона за данък върху общия доход добиват следната редакция :

„37. Определените данъци могат да се обжалват от данъкоплатците в 14-дневен срок от съобщаването на размера им пред началника на отдел Финанси при окръжния народен съвет.

Решението на началника на отдел Финанси е окончателно и не подлежи на обжалване.

Обжалването не спира събирането на данъка, а събраният в повече данък се връща.

38. Началникът на отдел Финанси при окръжния народен съвет може да коригира допуснатите в нарушение на закона ниски облагания, за което съобщава на данъкоплатеца.

Данъкоплатец, който не е доволен от извършената корекция, може да я обжалва пред Министерството на финансите.

39. Влезлите в сила данъци могат да се ревизират, когато се установи, че са допусната явни грешки или се открийт нови обстоятелства, имащи значение за облагането.

Ревизията се извършва:

а) за определени данъци до 200 лв. от началника на отдел Финанси при окръжния народен съвет;

б) за определени данъци над 200 лева от Министерството на финансите.

При отменяне на облагането по реда на ревизията началникът на отдел Финанси при окръжния народен съвет и Министерството на финансите могат да се произнасят и по същество.“

**Председателстваващ Екатерина Аврамова:** Народните представители, които са съгласни с текста на раздел III от законопроекта, както беше докладван, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Ангел Шишков : (Чете)**

**„IV. Изменение на Закона за самооблагане на населението**

**§ 11.** В буква „в“ на чл. 10 пред думите „изпълнителния комитет“ се добавя „председателя на“.

**Председателстваващ Екатерина Аврамова:** Които приемат текста на раздел IV от законопроекта, както беше докладван, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Ангел Шишков: (Чете)**

**„V. Изменение на Закона за собствеността**

**§ 12.** Член 11 се изменя така:

„Негодните или излишни основни средства — движими и недвижими имоти — могат да се продават по решение на съответните министри, ръководители на ведомства и председателите на изпълнителните комитети на окръжни народни съвети, взето със съгласие на министъра на финансите.“

**§ 13.** Член 16 се изменя така:

„Изземването на държавни имоти от лица, които ги владеят незаконно, се извършва въз основа на заповед, издадена от председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет.

Органите на Народната милиция оказват съдействие за изпълнението на заповедта.“

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Народните представители, които са съгласни с текста на раздел V от законопроекта, както се докладва, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Ангел Шишков: (Чете)**

**„VI. Изменение на Закона за реда на прехвърляне вещни права върху някои недвижими имоти**

**§ 14.** В член I, ал. I, трите изречения, и в чл. 3 и 7 думите „изпълнителния комитет“ се добавя: „председателят или натоварен от него щатен член на“.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Които са съгласни с текста на раздел VI, както беше докладван, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Ангел Шишков: (Чете)**

**„VII. Изменение на Закона за държавния арбитраж**

**§ 15.** Алинея III на чл. 24 се изменя така:

„Министърът на правосъдието може да отсрочва или освобождава изцяло или отчасти от изпълнение на решенията на Върховния държавен арбитраж и на решенията на арбитражите при изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, когато не са плановорегулиращи органи на страните по спора или страните са от различни ведомства или кооперативни съюзи, след съгласуване с министъра на финансите и председателя на Държавния комитет за планиране. До произнасянето министърът на правосъдието може да спира изпълнението на арбитражното решение.“

Алинея IV на чл. 24 се заличава.

**§ 16.** Буква „а“ от алинея II на чл. 25 се изменя така: „по искане на недоволната страна и по предложение на главния арбитър на Върховния държавен арбитраж.“

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Които са съгласни с текста на раздел VII от законопроекта, както беше докладван от докладчика, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Ангел Шишков: (Чете)**

### **„VIII. Изменение на Закона за посевния и посадъчния материал**

**§ 17.** Член 6 се изменя така:

„Районирането на сортовете на всички селскостопански култури се извършва от министъра на селскостопанското производство в съгласие с председателя на Академията на селскостопанските науки.“

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Които са съгласни с текста на раздел VIII от законопроекта, както се докладва, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Ангел Шишков: (Чете)**

### **„IX. Изменение на Закона за рибарството**

**§ 18.** Член 3 се изменя така:

„Прекатегоризирането на рибостопанските води се извършва от председателя на Комитета по хранителната промишленост, от министъра на селскостопанското производство, от председателя на Комитета по горите и горската промишленост и от председателя на Главното управление на водното стопанство.“

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Които са съгласни с текста на раздел IX от законопроекта, както беше докладван, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Ангел Шишков: (Чете)**

### **„X. Изменение на Закона за по-тясна връзка на училището с живота и за по-нататъшно развитие на народното образование в НР България**

**§ 19.** Алинея II на чл. 41 се изменя така:

„Редът за заплащане на вложения от учениците и студентите труд, съобразно с количеството и качеството на произведената продукция, се определя от Комитета по труда и работната заплата съгласувано с Министерството на

народната просвета и другите ведомства, към които има учебни заведения, Министерството на финансите и Централния съвет на професионалните съюзи.“

**Председателстваващ Екатерина Аврамова:** Които са съгласни с текста на раздел X от законопроекта, както беше докладван, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Ангел Шишков: (Чете)**

### **„XI. Изменение на Закона за висшето образование**

**§ 20.** В алинея II на чл. 3 изразът „Съставът на комисията се утвърждава от Министерския съвет“ се заменя с изречение: „Съставът на Висшата атестационна комисия се утвърждава от Комисията по идеологическите и културните въпроси.“

**Председателстваващ Екатерина Аврамова:** Народните представители, които са съгласни с текста на раздел XI от законопроекта, както беше докладван, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

С това законът е приет.

Минаваме към следващата точка от дневния ред, а именно:

### **Разглеждане законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния кодекс.**

(Съгласно чл. 75, ал. III от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание прилагат се мотивите и текстът на законопроекта:

### **М О Т И В И**

**към законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния кодекс**

Другарки и другари народни представители! В последно време в различни части на републиката бяха извършени много тежки убийства по дързък начин с хулигански подбуди, с които грубо се нарушава установеният обществен ред и се посяга върху живота на гражданите. Бяха извършени също така дръзки и извънредно тежки изнасилвания групово или от отделни лица, изгубили всякакво чувство на зачитане правата на гражданите и спазване законността в страната. От някои такива изнасилвания настъпиха много тежки последици за изнасилените, като смърт, психическо разстройство, самоубийство, повреждане на здравето завинаги и др. Тези тежки убийства и изнасилвания предизвикаха голямо възмущение сред трудещите се и цялата наша общественост. Поради това, че в сега действащия На-

казателен кодекс не е предвидена възможност за налагане на смъртно наказание за такива тежки убийства с хулигански подбуди и дрзки изнасилвания, определените от съдилищата наказания, дори и в максималния им размер, се оказаха явно несъответстващи на степента на голямата обществена опасност на тези престъпления, начинът на тяхното извършване, настъпилите последици и тежката вина на извършителите. За това с оглед да се засили борбата срещу тези тежки престъпления необходимо е чрез изменение и допълнение на чл. 127 и 172 от Наказателния кодекс да се създаде възможност за налагане на смъртно наказание за тежки умишлени убийства по хулигански подбуди и за тежки случаи на изнасилвания. Във всички случаи на дела за такива престъпления ще се полагат максимални грижи за издирване на обективната истина и само тогава, когато действително са налице особено тежки случаи на умишлени убийства по хулигански подбуди и изнасилвания, предвидени в ал. III на чл. 172, ще се прибегва към най-тежкото наказание по нашата наказателноправна система.

Като излагам тези съображения, моля, другарки и другари народни представители, да обсъдите предложения законопроект и да гласувате за неговото приемане.

Министър на правосъдието: **П. Танчев**

## ЗАКОНОПРОЕКТ

### за изменение и допълнение на Наказателния кодекс

**§ 1.** Към чл. 127 се прибавя нова точка II със следното съдържание:

„II) извършено по хулигански подбуди“.

**§ 2.** Член 172, ал. II се изменя така:

„За изнасилване наказанието е лишаване от свобода от 5 до 15 години:

- 1) ако изнасилената не е навършила 16 години,
- 2) ако тя е низходяща или възходяща сродница,
- 3) ако изнасилването е извършено повторно и
- 4) ако изнасилването е извършено от неколцина“.

След алинея II се прибавя алинея III със следното съдържание:

„Ако от изнасилването пострадалата умре, самоубие се или изпадне в постоянно разстройство на съзнанието или ако изнасилването е извършено от група и от него са настъпили особено тежки последици за здравето на пострадалата, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от 10 години или смърт.“)



За доклад по законопроекта от името на Министерския съвет давам думата на министъра на правосъдието др. Петър Танчев.

**Министър Петър Танчев:** Мотивите към законопроекта са достатъчни. Предлагат се само частични изменения и допълнения към Наказателния кодекс и затова не е нужен доклад.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Тогава давам думата на докладчика на Законодателната комисия др. Тачо Даскалов да прочете предложението на комисията.

**Докладчик Тачо Даскалов: (Чете)**

### „ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на Законодателната комисия по законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния кодекс

Предлаганата с § 2 на законопроекта нова алинея III към чл. 172 да се прередактира така:

„Ако от изнасилването пострадалата умре, самоубие се или изпадне в постоянно разстройство на съзнанието или здравето ѝ бъде тежко увредено или ако изнасилването е извършено от неколцина и по особено тежък начин, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от десет години или смърт.“

**Съображения.** С предлаганата промяна в редакцията се дава преднина на обективния характер на критерия — извършването на изнасилването да е от неколцина и начинът на изнасилването да е особено тежък. С това редакцията на текста се поставя в съответствие с изискването на общественото мнение за ефикасна борба срещу тези особено укорими изнасилвания. Думата „група“ се заменя с думата „неколцина“, за да се уеднакви редакцията с ал. II на същия текст. Освен това наред с постоянното разстройство на съзнанието предвижда се и тежкото увреждане здравето на изнасилената като основание за квалифициране на състава. Председател на Законодателната комисия: **акад. Л. Василев**“

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** В Бюрото няма постъпили искания за изказване. Желает ли някой да се изкаже? — Няма. Тогава пристъпваме към гласуване на законопроекта.

Бюрото предлага да се гласува изцяло. Има ли друго предложение по начина на гласуването? — Няма. Моля, който е съгласен, да гласува. Мнозинство, приема се.

Др. Даскалов, четете заглавието на законопроекта.

**Докладчик Тачо Даскалов:** *(Чете)*

## „З А К О Н

за изменение и допълнение на Наказателния кодекс“

**Председателстваващ Екатерина Аврамова:** Който е съгласен със заглавието на законопроекта, така както беше прочетено, моля да гласува. Мнозинство, приема се.

**Докладчик Тачо Даскалов:** *(Чете)*

„§ 1. Към чл. 127 се прибавя нова точка II със следното съдържание:

„11) извършено по хулигански подбуди“.

§ 2. Член 172, ал. II се изменя така:

„За изнасилване наказанието е лишаване от свобода от 5 до 15 години:

- 1) ако изнасилваната не е навършила 16 години,
- 2) ако тя е низходяща или възходяща сродница,
- 3) ако изнасилването е извършено повторно и
- 4) ако изнасилването е извършено от неколцина.“

След алинея II се прибавя алинея III със следното съдържание:

„Ако от изнасилването пострадалата умре, самоубие се или изпадне в постоянно разстройство на съзнанието или здравето ѝ бъде тежко увредено или ако изнасилването е извършено от неколцина и по особено тежък начин, наказанието е лишаване от свобода не по-малко от десет години или смърт.“

**Председателстваващ Екатерина Аврамова:** Народните представители, които са съгласни с текста на законопроекта, така както беше прочетен от докладчика, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

С това законът е приет.

Преминаваме към следващата точка от дневния ред:

**Разглеждане предложението на парламентарните групи на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз за промяна в Комисията по науката, просветата и културата.**

Ще ви прочета самото предложение. *(Чете)*

## „ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на парламентарните групи на БКП и БЗНС за промяна в Комисията по науката, просветата и културата

Другарки и другари народни представители! Поради това, че работата на секретаря на Комисията по науката, просветата и културата др. Христо Костадинов Га-

нев е свързана с чести и за продължително време отсъствия от постоянното му местожителство, а понякога и от страната, което го поставя във фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си като секретар на комисията, за по-оперативно придвижване на възникналите пред комисията въпроси предлагаме той да бъде освободен от длъжността секретар на тази комисия и да остане за член на същата, а на негово място за секретар на комисията да бъде избран др. Петър Панайотов, досегашен член на същата комисия.

С оглед на това парламентарните групи на БКП и БЗНС предлагат на Народното събрание да вземе следното

## Р Е Ш Е Н И Е

1. Освобождава Христо Костадинов Ганев от длъжността секретар на Комисията по науката, просветата и културата, като същият остава член на комисията.

2. Избира за секретар на Комисията по науката, просветата и културата др. Петър Тодоров Панайотов, досегашен член на същата комисия.

За парламентарната група на БКП: **Енчо Стайков**

За парламентарната група на БЗНС: **Николай Георгиев**

Има ли желаещи да се изкажат по това предложение на парламентарните групи? — Няма. Тогава ще гласуваме предложението.

Които от народните представители са съгласни с предложението на парламентарните групи на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз за изменение в Комисията по науката, просветата и културата, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

Бюрото предлага 20 минути почивка. През това време Комисията по народностопанския план и бюджета ще се събере в заседателната зала на Президиума, за да обсъди предложенията.

(След почивката)

**Председателствуващ Екатерина Аврамова: (Звъни)** Заседанието продължава.

Другарки и другари народни представители! Народният представител Борис Миланов Андреев от 225. Софийски избирателен район на 6 май 1963 г. е поискал от Бюрото на Народното събрание да му се отговори какви са съображенията, които са наложили с указ на Президиума на Народното събрание от месец март т. г. да се изменят някои текстове на Кодекса на труда, с което се намаляват паричните обезщетения, които се заплащат на работниците и слу-

жителите при временна нетрудоспособност. Това питане той отправя с мотиви, за да може правилно да води разяснителна работа със своите избиратели.

Понеже Народното събрание нямаше сесия, Бюрото отнесе питането на народния представител Борис Миланов Андреев до министъра на финансите, който с писмо отговори на Бюрото, че с тези изменения се е целело да се отстранят допуснатите в миналото несъобразности при определяне на обезщетенията, което водеше до необосновано увеличение на разходите на държавното обществено осигуряване. Тези несъобразности не са способствували за укрепването на трудовата дисциплина в предприятията и учреденията. При това измененията, за които става въпрос, не внасят промени в основните положения на нашето обществено осигуряване.

Питането, както казах, бе направено по време между сесиите и Бюрото на Народното събрание отнесе въпроса до министъра, който изпрати отговор до др. Андреев.

Питам др. Борис Андреев смята ли отговора на министъра на финансите за удовлетворителен?

**Борис Андреев:** Аз съм доволен от отговора на министъра с оглед днешните финансови възможности и затаглянето на трудовата дисциплина, защото, когато хората решат да отсъствуват, ще се замислят дали да отсъствуват безпричинно. Доволен съм от отговора.

**Председателствуващ Екатерина Аврамова:** На 31 май 1963 г. същият народен представител отправи питане до министъра на селскостопанското производство за това, дали могат да се открият и осигурят възможности и средства за ускоряване строежа на почивния дом на трудещите се селяни в с. Павел баня, Старозагорски окръг, и за кога може да се предвиди евентуално започване на този строеж.

Питането постъпи между сесиите, Бюрото процедира по същия начин — препрати питането и получи отговор от министъра на селскостопанското производство. Министърът на селскостопанското производство е отговорил, че споделя констатациите, изнесени от др. Борис Андреев в неговото питане, но поради съсредоточаването на предвидените за министерството капитални вложения главно в обекти за материалното производство въпреки желанието на ръководството на министерството не е имало възможност да бъде построен почивният дом. Започването на въпросния строеж не се предвижда и в проектоплана за 1964 г., а също и за 1965 г. Вместо това през 1964 г. ще бъде извършена надстройка на съществуващата столова за трудещите се селяни с около 600 легла.

Другарят Борис Андреев счита ли отговора на министъра на селскостопанското производство за удовлетворителен?

**Борис Андреев:** Аз съм казанлъшки зет и ми се оплакаха населението и лекуващите се там, че положението е много тежко. Ето и колегата др. Танев от същия избиран район може да потвърди същото.

Доволен съм от отговора на министъра на селскостопанското производство, но бих помолил въпросът да се ускори. Това е един много популярен и известен курорт, посещаван особено много от курортисти от Северна България. Ако не може за 1964 г., то поне за следващата 1965 г. да се предвиди да се построи. Строителният материал бе стоварен, мястото се определи и впоследствие строежът се спря.

**Министър Марин Вачков:** Другарю Пашев, имайте предвид обекта за 1965 г. (*Оживление*)

**Председателстваващ Екатерина Аврамова:** И с това и този въпрос е приключен.

Също така народният представител Борис Андреев отпраща питане до председателя на Комитета по културата и изкуството във връзка с книгоиздаването и книгоразпространението в нашата страна, като сочи редица слабости и неудачи в тези дейности. Въпросите се отнасят до определянето на малки и ограничени тиражи за книги, които се търсят, докато за други книги се определят тиражи, несъобразни с търсенето им, а при трети имаме дублиране на заглавията. Повдигат се също така и въпроси по отношение на издаването на учебници, за слагане ред при преводите, за правилното разпределение на изданията в София и провинцията и редица други въпроси по пласмента.

Въпросът беше препратен до председателя на Комитета по културата и изкуството и той даде отговор. Председателят на Комитета по културата и изкуството подробно отговаря на поставените в питането въпроси, като се изясняват и причините за сочените в питането недостатъци по издаването и разпространението на книгите. В заключението на отговора си председателят на комитета отбелязва, че много от въпросите, поставени от др. Андреев, са основателни и обсъждането им ще помогне на комитета и органите по книгоиздаването в по-нататъшната им работа за издигане на високо равнище книгоиздателското ни дело. Председателят на комитета също така съобщава, че се подготвя цялостно решение за състоянието и задачите на книгоиздаването, полиграфията и книгоразпространението у нас.

Народният представител др. Борис Андреев смята ли за достатъчен отговора на председателя на Комитета по културата и изкуството?

**Борис Андреев:** Въпреки закъснението от отговора на др. председател съм особено много доволен, понеже е изчерпателен.

**Председателствуващ Екатерина Аврамова:** С това приключваме и този въпрос.

По време на настоящата сесия др. д-р Владимир Бонев направи питане до председателя на Държавния комитет за планиране.

Моля др. Бонев да развие своето питане.

**Д-р Владимир Бонев:** *(От трибуната. Чете)*

„До председателя на Държавния комитет за планиране и председателя на Съвета по горите

Другарю председател, през последните години остро нараснаха нуждите от вода за София и Перник, поради което бе направен допълнителен водопровод от язовир Искър. Задоволяване нуждите от вода чрез този водопровод обаче е временно, тъй като консумацията ѝ както в София, така и в Перник бързо расте.

Всичко това наложи да се потърсят допълнителни водоизточници. За целта е натоварена една група специалисти от Енергопроект. Тя обаче неизвестно по какви причини и противно на общоприетата у нас и навсякъде в чужбина практика е разработила технико-икономически доклад само по един единствен вариант — вземане водите на Горна Струма и довеждането им в язовир Искър.

При обсъждането на този технико-икономически доклад в Министерския съвет през ноември 1961 г. от около 30 души специалисти и други дейтели към 24—25, в това число и представителите на Водпроект, на Института по енергетика при Българска академия на науките и др., се изказаха, че е крайно неправилно за този важен въпрос, какъвто е водоснабдяването на София, да се изготви и обсъжда само един вариант.

Общоприетата практика е, че в такива случаи обязательно се разработват технико-икономически доклади за повече варианти, като при преценката им се изхожда от стопански най-изгодното и най-лесно осъществимото.

Прието е също така при изграждането на такива важни обекти да се обявяват конкурси и да се организира публично обсъждане на проектите от широката общественост и от специалистите. В дадения случай при разработката и одобряването на проектите не са спазени горните елементарни изисквания, макар че е имало всичката възможност, тъй като отдавна този въпрос е повдигнат от много специалисти и от официални държавни и обществени органи.

Освен това почти всички изказали се на това съвещание специалисти с убедителни факти и данни доказаха, че абсо-

лютно се налага, че стопански далеч по-изгодно и етапно по-лесно осъществимо е — казвам доказаха, защото и аз присъствувах там — комплексното използване на водите на Искър, Горна Марица и Горна Струма, като се започне най-напред с използването на водите на Горна Марица. Според тях само срещу 4 500 000 лв. за две и половина-три години София ще може да има допълнително още 70 милиона кубически метра рилска вода — хубава, докато по предложения технико-икономически доклад, който се разглежда на това съвещание в Министерския съвет за водите на Горна Струма, са нужни 77 милиона лв. капитални вложения при пускане на водата едва след 7—8 години.

При разглеждането на технико-икономическия доклад само за един единствен вариант — само за водите на Горна Струма, огромна част от специалистите изнесоха и редица съществени неправилни решения в него и редица предимства на другите варианти. Аз няма да се спирам подробно върху това, но ще отбележа някои основни положения, които не могат да не будят тревога в нашата общественост.

Първо, вземането на водите на Горна Марица като първи етап от предвидените по-горе данни става ясно, че ще бъде далеч по-изгодно и от гледна точка на стойността, и от гледна точка на етапността на изграждането, т. е. ще стане със значително по-малко средства и в много по-къси срокове.

Второ, при посочения проект неправилно е обвързан водният баланс в района на София, като той изкуствено е занижен и през 1980 г. той не може да се обвърже само със струмските води. Тогава ще се наложи да се търсят и други води. Най-изгодните от тях обаче — маришките, ще бъдат вече отклонени в предвижданата каскада Сестримо, без да са вземат предвид за комплексното им използване за водоснабдяването на София и Перник.

Трето, при посочения проект против всякакви норми силно са занижени и се игнорират нуждите от вода на Благоевградски, Софийски и Кюстендилски окръг, даже при сегашните техни елементарни нужди, а да не говорим за след 1975—1980 г., когато развитата в тях промишленост, напоятелна мрежа и комунални потребности ще изискват далеч повече вода.

Четвърто, при разработения сега единствен технико-икономически доклад и идеен проект не се разглежда въпросът за комплексното използване на водите от Искър, Горна Марица и Горна Струма с оглед задоволяване нуждите за средното течение на река Искър, а само за горното — до Курило. Като се имат предвид резултатите от геоложките проучвания при Чирен, а също така и скъпо струващото помпено напояване от Дунава на ония терени, които са по поречието на Среден и Долен Искър, ясно е, че при разглеждане въ-

проса за използването водите на Искър, Горна Марица и Горна Струма трябва да се вземат предвид и тези нужди.

Във връзка с това не считате ли:

Първо, че е необходимо да се спазват и тук елементарните изисквания на общоприетата практика да се разработят технико-икономически доклади и за други варианти, в дадения случай и за варианта използване водите и на Горна Марица за комплекса Искър.

Второ, че е необходим такъв важен обект, свързан с много големи капитални вложения, да се обсъди широко сред нашата общественост и на първо място сред специалистите, а така също и да се използва и формата на курси.

Трето, че само след провеждането на тия мероприятия би трябвало да се приеме отговорно решение и да се утвърждават проекти и тогава да се правят предложения пред Министерския съвет.“

**Председателствуващ Екатерина Абрамова:** Има думата председателят на Държавния комитет за планиране др. Апостол Пашев да отговори на питането.

**Председател на ДКП инж. Апостол Пашев:** *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Д-р Бонев засяга комплекс от въпроси, то не е само един въпрос. И аз ще се спра поотделно на всеки от тях.

Трябва да кажа, че не само ръководството на София, а и държавните органи в нашата страна полагат твърде големи грижи да може нашата Столица да има действително хубава вода, каквато е имала и досега. Някои временни затруднения, които се явиха по водоснабдяването на София, наложиха да се вземат води и от язовир Искър, които сега се включват и се използват само през сухите месеци на годината. За да може те обаче да добият по-добри питейни качества, изгражда се и за 1964 г. са предвидени и средства за внос на инсталация за пречистване и пригаждане на водите, за да бъдат те годни за пиене. Впоследствие се предвижда този водопровод от Искър да остане като втора така наречена аварийна връзка със София, тъй като един голям град като София е правилно да има не само един източник за водоснабдяване. Предвижда се да се вкарат допълнителни води от Струма, които с водопровод отделно да се вкарват и да се включват за водоснабдяване на София. И тогава Искърското езеро ще остане само като втора връзка в случай на аварии Столицата да не остава без вода.

Един от въпросите, които поставя др. Бонев, е, че досега разработеният проект за водоснабдяване от Струма е само



в един вариант и това е станало затворено, без да бъде обсъдено в голям кръг.

Аз ще спомена само какви проекти са направени, за да се види, че действително е отделено много голямо внимание за водоснабдяването на София.

1. В 1955 г. е изработен технико-икономически доклад за водоснабдяване на гр. София от Енергопроект.

2. В 1956 г. за поречията на Струма и Места са изготвени от Института за предварителни и перспективни проучвания към БАН също технико-икономически доклади.

3. В 1958 г. е изготвен друг технико-икономически доклад за допълнително водоснабдяване на гр. София с води от Марица и Струма. Изготвен е от Института за предварителни и перспективни проучвания при бившето Министерство на електрификацията и водното стопанство.

4. В 1958 г. за допълнителни водоизточници в системата на язовир Студена е изготвен от същия институт ТИД също във връзка с водоснабдяването на София.

5. Също в 1958 г. е изработен ТИД за поречието на Струма, Искър и Огоста от същия институт.

6. Идеен проект за допълнително водоснабдяване на града от Рила, изготвен в 1959 г. от Енергопроект.

7. Проект в 1961 г. за водоснабдяване на София от Рила, изготвен пак от Енергопроект.

8. Идеен проект за водоснабдяване на София от Рила, изготвен в 1962 г. от Енергопроект.

9. Идеен проект от 1961 г. за допълнително водоснабдяване на гр. Перник от Панчарево, изготвен от Енергопроект.

10. Предложение за допълнително водоснабдяване на Перник от язовир Лобош, изготвено от авторски колектив с ръководител проф. Гаджалски, по негова инициатива.

11. Предложение за допълнително водоснабдяване на гр. Перник чрез язовир „Велковци“ от инж. Александър Каишев — също негова инициатива. Заложено е впоследствие в плана и разработен във Водпроект.

12. Предложение за водоснабдяване на Перник от река Николска от колектив с отговорник инж. Димитър Димитров.

Това са дванадесет проекта, които са разработени и разгледани във връзка с решаването на водоснабдяването на София и Перник.

Така че не е вярно, че изолирано е разгледан само един вариант. Самите факти показват, че не е така. Значи тук много сериозно се подхожда, за да се намери правилно решение и икономични и сигурни източници за водоснабдяване на София.

Освен това има също отделно разработени проекти за така наречената каскада Сестримо, в които се включва ползване на вода от Марица. Има технико-икономически

доклад, който е разработен през 1949—1950 г., в който участвуват другарите Левчев и Чучулев. И се приема тяхното предложение за каскада Сестримо. Същите хора сега искат обратно да върнат водите към Искър, един от тях, не всичките.

Освен това в 1957 г. е изготвен технико-икономически доклад за Сестримо през Ихтиман, изготвен също от Енергопроект. В 1958 г. се изработи проект за сестримската каскада, с който се предвижда водите да минат през Искър, значи не към Пловдивско, а към Софийско.

Вече на базата на всички тези обсъждания и технико-икономически доклади се изготвя идеен проект за водоснабдяване на София чрез струмски води.

Трябва да кажа, че технико-икономическите доклади за всички големи каскади се одобряват от Министерския съвет. Министерският съвет на базата на всичките тия разработки в 1961 г., мисля, с постановление одобрява като най-целесъобразен именно тоя вариант за водоснабдяване на София със струмски води. На базата на това постановление и тоя технико-икономически доклад се разработва идеен проект.

Проектирането на големите обекти минава през няколко фази. Най-напред има така наречената схема, която дава общата постановка на въпросите. След туй има технико-икономически доклад, който се прави в предпроектен стадий — правят се геоложки проучвания — технически решения и икономическа обосновка. И след това вече на базата на тия предпроектни разработки се дава заданието за идеен проект. След като се одобри, на базата на него се разработва технически проект, по който се строи.

Така че големите обекти минават през една сложна лаборатория на проектиране, за да може да се избягнат грешки и необосновани решения.

Значи на базата на тоя одобрен от Министерския съвет технико-икономически доклад се дава задача за Енергопроект да доработи проекта за водоснабдяване на София със струмски води. Така че твърдението, че не са взети много варианти, трябва да кажем, не отговаря на действителността. Самите факти показват това.

Вторият въпрос, който тук фактически се поставя, това е въпросът, правилно ли е по тоя начин да проектираме или да се проектират такива големи обекти чрез конкурси, при което ще се избягнат грешки.

Трябва да кажа, че конкурси у нас бяха обявени в 1947 г. от тогавашната Главна дирекция за електрифициране на България за използване на водите на така наречения Рило-родопски масив. Тогава нямаше министерство, а имаше Дирекция на електрификацията, която обяви конкурс за всички инженери в страната, явиха се много колек-

тивни и се разработиха проекти за ползуването на водите.

Проектирането на такива големи сложни комплекси е трудно да бъде решено с конкурс. Защо — ще кажа. Защото решаването на един такъв сложен проблем, което означава проучването на водите за всички отрасли на страната, е свързано с геоложки проучвания, икономически проучвания и други. За неговото решаване се заангажирват не само специалисти, а влизат инженери почти от всички специалности. Освен това то е свързано със средства за геоложки проучвания още при разработката на самите технико-икономически доклади. Не може само на карта да се проектира, защото се правят много такива схеми, но когато се отиде на място, те отпадат. И затова самото проектиране е свързано с капитални вложения.

Например проектирането на Баташкия водносиллов път струва 2 милиона и 300 хиляди лева нови пари, или 23 милиона стари пари; каскадата Въча струва 27 милиона лева стари пари, или 2 милиона и 700 хиляди лева нови пари. Значи това е вече въпрос не на отделни инженери, а това е въпрос, свързан с работата на колективи, свързан с капитални вложения. И в цялата световна практика за такова проектиране няма конкурсно решаване. Конкурсно решаване има само на отделни обекти, да речем на отделни язовири, и то след като има вече решена цялата схема за използването на водите.

Така че не е по силите на конкурси да решават тези сложни проблеми.

И самият факт говори, че обявеният конкурс в 1947 г. не даде много нещо за конкретното решаване по използването на водите на Рило-родопския масив. Дадоха се много предложения, които са ценни и се използват сега от проектантските колективи как да се стигне до правилно решение на въпроса, защото той е един сложен голям процес. Затова именно смятам, че неправилно и излишно ще бъде хвърлянето на пари, без да се постигне решение. Може да се обявява конкурс след като имаме принципно решение на схемата за отделните обекти.

Това е по втория, така да се каже, подвъпрос, който задава др. Бонев.

Третият въпрос е технико-икономическият доклад дали е обсъждан в определен затворен кръг от специалисти и дали тези проекти са обсъждани от по-голям кръг специалисти и общественици или не са обсъждани.

Ще посоча данни, за да бъде точен:

Първо, самият технико-икономически доклад за водоснабдяването на София от струмски води е обсъждан във водната секция на Научно-техническия съюз. Въпросът значи е поставен не вече на базата на отделно ведомство, а на

цялата инженерна колегия и на всички общественици, които се интересуват. Секцията има решение с препоръка да се одобри технико-икономическият доклад и да се пренесе към по-нататъшно проектиране.

Така че и другият въпрос, че в затворен, само в определен кръг от хора е обсъждан въпросът, също не отговаря на истината. Обществената организация, която обединява нашите инженерно-технически кадри, това е Научно-техническият съюз. Значи там е обсъждано и е взето решение.

Обсъждан е от Научно-техническия съюз и другият въпрос — другата каскада — Сестримската каскада, — за която става въпрос — да се отнеме от нея вода и да се даде към искърското поречие. Дадено е също такова заключение, че е правилно решението и да продължи проектирането.

Другари, аз ще спомена и датите, на които са обсъждани проектите. Идеиният проект на каскадата Сестримо е обсъждан от широк кръг специалисти от секцията по водното стопанство при Научно-техническия съюз през юли 1963 г. Препоръката е да се одобри проектът за каскадата.

Идеиният проект за водоснабдяването на София също така е обсъждан нашироко в Научно-техническия съюз през май 1963 г. Обсъждан е освен това същият проект на 18 и 19 март 1963 година в Експертния съвет към Комитета по архитектура и благоустройство. Също такова заключение е дадено. И на базата на всичко това се обсъжда, аз не си спомням точно кога, но мисля, че беше преди един месец, в Съвета по водите, на който аз съм председател. И в съвета присъстваха не само неговите членове, но и широк кръг хора не само специалисти, а и от окръзите. Освен това, преди да пристъпим към обсъждането, се назначи специална експертна комисия независимо от обсъжданията, които са правени в Научно-техническия съюз и в Комитета по строителство и архитектура. Експертният съвет на комитета назначи, както казах, специална експертна комисия от инженери, които не са заангажирани в нито една проектантска организация или ведомство, която също докладва. И на базата на това съветът, който е съставен от изтъкнати наши специалисти и представители на ведомствата, единодушно одобри и подписа решение на съвета, че е правилно да се изгражда водоснабдяването на София със струмска вода.

Трябва да кажа, че и сега има, както и по-рано, известни наши специалисти, които смятат, че не е правилно и трябва да продължи проектирането за вземане на маришки води и прехвърлянето им към поречието на Искъра.

След одобряване на технико-икономическия доклад, по-неже е имало изложение в Министерския съвет, е назначена една комисия от зам.-председателя на Министерския съвет др. Станко Тодоров през 1962 година, която още вед-

нага да обсъди прехвърлянето на маришки води в Искъра. Назначената специална комисия разглежда въпроса и излиза с предложение, обсъжда се тяхното решение наново в Министерския съвет и пак се взема същото решение като най-правилно. Значи тази пуническа война, така да се каже, продължава и въпреки решението на всички инстанции, известни хора продължават и както виждате, се стига дотук.

Аз смятам, че всички тези данни явно показват, че въпросът не само че не е затворен в определен кръг специалисти и не само, че не е предрешен в дадена инстанция, а даже Министерският съвет, след като е имал решение, наново се връща и назначава специалистите да разгледат въпроса и е стигнал до извода, че е правилно за водоснабдяването на София да се вземат струмски води.

Четвъртият въпрос, който се постави тук, е този, не се ли ошетяват Благоевградски и Кюстендилски окръг, като се взема част от водите на Струма.

Първо искам да кажа, че водите на Струма са предостатъчни и даже има излишни за цялото нейно поречие. Например р. Струма има много води за задоволяване на всички нужди на двата окръга. При вливането на р. Рилска в р. Струма има около 1398 милиона кубически метра при средна година, а при с. Симитли — 1671 милиона кубически метра за средна година. Водите, които се вземат от най-горното течение над кота 1500, са води, които се изливат само през пролетните 2—3 месеца, води, които никога не се използват надолу по течението. Не само че не се използват, но те правят и бели, наводнения правят.

Значи водите, които се вземат, са пролетните води, а през годината, при средно тежка година, останалите води си остават по поречията. Така че тези води, които се отнемат, не само че не се ползват, а понякога носят щети на тези окръзи, а режимът през останалите месеци на годината остава същия както е сега.

Това е единият момент. Независимо от това обаче, тъй като много от окръзите бяха поставили въпрос — това всичко е добре, но тези води, ако ги изравним, ще може ли да ги ползуваме, затова последното решение на Съвета по водите е: независимо от всички тези доказателства на проектантите да се заложи в плана за проектиране съставяне технико-икономически доклад, за да се видят балансите на водите на тези окръзи, преди да се започне изземването им. Така че, преди да се пристъпи към строителство, ще се види как останалите води, които са предостатъчни, даже ще бъдат и излишни, и как ще се използват пък в тези окръзи.

Значи заложено е в проектоплана за 1964 година на проектантските организации да доработят този въпрос, за да може действително да се успокоят нашите окръзи и об-

пеществеността да види, че действително не се пристъпва така леко към въпроса, а се гледа еднакво да бъдат задоволени всички граждани и всички окръзи на страната, което е и правилно.

Независимо от това, по решение на Съвета по водите има възложена задача на Българската академия на науките, на Енергопроект, на Водпроект през 1964 година да се разработи общ баланс на водите в страната. Оттам ще имаме значи още по-голяма представа за ползуването на водите в страната.

Другият въпрос, който се постави, това е за нуждите на София от води и че след като прехвърлихме и струмски води, пак ще се яви дефицит в баланса на Софийското поле и при отправяне на маришки води към Сестримо София ще остане без водоизточници.

И този въпрос е разглеждан.

Така както са направени балансите, които са разглеждани в Министерския съвет още при одобряването на технико-икономическия доклад, а и след това от тази комисия, която беше назначена от др. Станко Тодоров, се каза, че има достатъчно води.

Освен това искам да отбележа, че трябва да се мисли вече, а правителството и Политбюро имат решение, че не бива по-нататък да се разширява промишлеността в София, а да се види от водоснабдяването на София колко е за питейни нужди и колко е за индустриални цели.

Аз ще ви посоча цифри: питейни нужди за 1963 г. при средна година — 106 милиона кубика води, при суха година същото — 106 млн. м<sup>3</sup> стопроцентово се обезпечава; за промишлени нужди — 196 милиона, за напояване при суха година — 135 милиона, а при средно суха година — 99 милиона м<sup>3</sup>. При напояването няма пълно покритие поради характера на напояването в суха и средна година.

След туй 1970 година — за питейни нужди за София — 132 милиона кубически метра, за промишлени нужди — 248 милиона кубически метра, за напояване — 220 милиона кубически метра за средна и 183 за суха година.

За 1975 година за питейни нужди — 148 милиона м<sup>3</sup>, за промишлени нужди 306 милиона м<sup>3</sup> и за напояване 317, респективно 251 милиона м<sup>3</sup>.

За 1980 година съответно — за питейни нужди 176 милиона м<sup>3</sup>, за промишлени нужди — 320 милиона и за напояване — 323 милиона м<sup>3</sup>.

Очевидно, че за втория консуматор на води — промишлеността, ще трябва да помислим с нашия проектоплан дали трябва да се развива с такива темпове. Въобще 18—20% от нашата промишленост е съсредоточена в София, което е коренно погрешно. Ние не само трябва да задържаме развитието на промишлеността в София, а трябва да помислим

за разсъсредоточаване от София, тъй като някои другари много правилно казаха, че е необходимо да се извърши равномерно разпределение на производствените мощности в страната.

Значи че на втория консуматор — промишлеността — е този, на който ние трябва да сложим спирачки.

И още един въпрос се постави тук. Това е въпросът, има ли води за напояване в средното течение на Искър и няма ли да се окаже, че водите от Курило надолу ще бъдат недостатъчни за напояване.

Балансът на водите показва, другари, че водите са достатъчни. Едно време се проектираше даже да се прехвърлят води от Искър към язовир Михайловград. Даже имаше проекти за това, но се оказа, че Михайловградският язовир си има своя водосборна зона, която е достатъчна и няма нужда от такова прехвърляне.

Така че този въпрос е обсъждан не еднократно и ако се отиде, това ще се види, а и мнозина от вас могат да го видят, че водите от Курило надолу, особено след изравняването им в язовир Искър са достатъчно.

Трябва да се има предвид и това, че решението на Съвета по водите се санкционира от Министерския съвет. На базата на всички тези проучвания ние внасяме предложение в Министерския съвет, за да се одобри идеен проект и се продължи по-нататъшното проектиране за водоснабдяването на София и Перник. Особено е бърз въпросът с Перник, тъй като дефицитът на водите за Перник ще се чувства през 1965 година, докато за София този дефицит ще започне да се чувства през 1970 година.

Но тези въпроси не може да ги задържаме, защото изграждането на обектите трае дълго време. Затова трябва да има проекти, да има проучвания, както казах геоложки, хидрогеоложки, икономически и други проучвания. Тук не е както другите проектирания, например както архитектурното проектиране — сяда специалистът в канцеларията и започва да проектира, а това е един дълъг процес на проучвания.

Другари, смятам, че отговорих на въпросите.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Другарю Бонев, доволен ли сте от отговора?

**Д-р Владимир Бонев:** Не съм.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Само че имайте предвид, че ако не сте удовлетворен от отговора, Вие имате право да превърнете своето питане в запитване.

**Д-р Владимир Бонев:** (От трибуната) Аз мисля, че др. Пашев в своите изказвания сам си противоречи и ще кажа в какво се състоят неговите противоречия.

Първо, той още в началото каза, че въпросът за водоснабдяването на София и Перник е един голям комплекс от въпроси. Следователно би трябвало да се очаква, като отговори на това, че проучванията, правени за водоснабдяването на София и на Перник, трябва да бъдат също комплексно разработвани. Всичко това, което каза по-нататък др. Пашев, че са правени най-различни проекти и обсъждания, показва точно обратното — че въпросът за водите за водоснабдяване на София и Перник не е проучен комплексно, а е проучван поединично, ту за водите само от Горна Струма, ту за водите от Лобош, ту за водите от Конската и Треклянската река и т. н. и т. н. Той изреди даже на кои дати как са ставали тези обсъждания. Обаче комплексно проучване по тия най-различни варианти, което да обхваща водите и на Искър, и на Горна Струма, и на Горна Марица и на Места даже, няма.

За да ви докажа пълната противоречивост на неговите твърдения, аз ще цитирам предложението в самото решение. И той сам накрая каза, че въпреки това съветът решил да се направи общ баланс на водите.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Другарю Бонев...

**Д-р Владимир Бонев:** Моля ви се, аз казвам защо не съм съгласен. Не може тук с противоречиви данни да убеждават нас, народните представители.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Другарю Бонев, Вие наистина мислите ли да превръщате питането си в запитване?

**Д-р Владимир Бонев:** Не. Аз имам предложение. Нямам намерение за превръщане питането си в запитване.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Добре тогава.

**Д-р Владимир Бонев:** Вторият въпрос. Другари, при всички случаи, когато са правени различните варианти поединично, се е отбягвало да се докосват водите на Горна Марица, защото се посяга върху един обект, какъвто е Сестримо, където ще се хвърлят излишно около 80 млн. лв. да се хващат водите и да се правят централи под кота 1200 — ВЕЦ Сестримо и ВЕЦ Момина клисура. Ако ние обаче сега започнем ВЕЦ Сестримо — не от язовир Белмекен и ВЕЦ Белмекен, а от долните части на каскадата Сестримо, ВЕЦ Сестримо и ВЕЦ Момина клисура, то ние сме



вече предрешили въпроса за използване горе водите на Марица и след това, ако нуждите наложат, да ги връщаме, ние няма да можем да ги доведем.

Как може да се предложи на Министерския съвет да одобри идейния проект и същевременно да се премине към изработване на технически проект, когато не е решен въпросът за баланса на водите? А за решаването на този въпрос другарите поставят в тяхното решение в т. 9, че трябва да се разработи балансът на водите. За да се разреши този въпрос, трябва да се изработят схеми, или така наречените технико-икономически доклади — нещо, което и ние, и специалистите го искаме вече шест години.

Аз трябва да ви кажа, другари, във връзка с това предложение — ако тук е др. Райко Дамянов, той ще знае, че на това съвещание в Министерския съвет, за което др. Пашев говори, се обсъжда само един единствен вариант. А това е вече органът, който беше събрал най-главните специалисти и отговорните ръководители от окръзите и от София, които са заинтересувани по тези въпроси. Аз присъствувах също на това съвещание. От 30 души присъстващи изказаха се 25, че трябва да се разработят варианти за вкарване водите на Горна Марица след кота 1200 и накрая др. Райко Дамянов, който водеше заседанието, завърши: очевидно, другари, трябва да се има предвид, че трябва да се разработи технико-икономически доклад за този вариант. И ние всички останахме с впечатлението, че въпросът вече се реши така, както се иска. Това беше през 1961 г. След известно време получихме решение, че вариантът се приема, без да се изготви и друг вариант. Ако др. Райко Дамянов е тук, той може да го потвърди, а могат да го потвърдят и другите другари, които присъствуваха на съвещанието.

Ние останахме изненадани. Аз веднага направих възражение в Министерския съвет, направих възражение и в Централния комитет на партията. Препратиха възражението в Министерския съвет и няма още никакъв отговор. И не някой проектант стои зад нас, другарю Пашев, както Вие тук се опитвате да внушавате. Зад това искане застанаха 25 души, застана Кюстендилски окръг, застана Благоевградски окръг, застана Институтът по енергетика при БАН, застана и Водпроект. Зад това предложение сега стоят същите институти, включително Водпроект и институтът при БАН, и Главното управление на водите. Преди да внесат тук питането, се обърнах към тези институти държат ли те на позициите си да се разработят варианти. Най-отговорните техни ръководители отговориха, че държат. А някои от тях даже писмено потвърдиха. И аз считам, че не е правилно така да се отминава този факт.

Всички проекти, за които говори др. Пашев, заобикалят Сестримо, искат непременно да се мине така, че водите

от Сестримо да останат. И какво се получава, другари, от Сестримската каскада? Получава се така, че ако вкараме водите на Горна Струма, по изчисления на тези институти ние бихме спечелили около 80 млн. лв., защото ще станат излишни централите Сестримо-1 и Момина клисура, тези води ще се вкарат в язовир Искър и със съществуващите централи в Пасарел и Кокаляне ще се произвежда същата електроенергия. Освен това от 1961 г. досега се спори дали да се разработи, или да не се разработи този проект. Това са три години. А ние само за една година проучвания, които отнемат не повече от 40 000 лв., щяхме досега да построим и докараме в София 70 милиона киловат-часа енергия.

Третият въпрос, на който се спря др. Пашев...

**Първи заместник-председател на Министерския съвет Георги Трайков:** Защо така разисквате?

**Д-р Владимир Бонев:** Другарю Трайков, аз съм направил питане. Получих тук за 40 минути отговор и аз съм длъжен да изкажа своето становище по отговора. Моля Ви се.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Другарю Бонев...

**Д-р Владимир Бонев:** Предвижда се за водоснабдяване на София на жител по 400 литра вода, а на Пловдив по 700.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Другарю Бонев...

**Първи заместник-председател на Министерския съвет Георги Трайков:** Другарю Бонев, най-малко на Вас се полага да нарушавате правилника.

**Д-р Владимир Бонев:** Не го нарушавам.

**Първи заместник-председател на Министерския съвет Георги Трайков:** Недейте така. Има си правилник, спазете го. По правилника ще си направите запитване и след това ще се подготви другарят да Ви отговори.

**Д-р Владимир Бонев:** Моля ви се, аз свършвам. Искам да направя предложение.

Игнорират се, както ви казах, нуждите на София — дават се 400 литра на човек, докато на Пловдив се дават 720, на Варна — 900. На Москва също се дават 900. Не може на една столица, така както се връзва балансът на водите, да се предвиждат 400 литра вода.

Аз искам да цитирам едно заключение на специалисти от Съветския съюз начело с министъра на електрификацията Павленко, които са направили експертиза и които препоръчват именно да се построи най-напред каскадата Белмекен-2 и да се обсъди след това дали водата трябва да отиде в Марица, или трябва да се използва за други нужди.

Накрая аз предлагам така: не съм удовлетворен от отговора за това, че въпросът бил публично обсъждан. Дайте една статия някъде, другарю Пашев, по този въпрос за публично обсъждане, да се занимае нашата общественост, за да не остане проучването само в рамките на научни съвети и т. н. И аз смятам, че трябва да се даде възможност за такова публично обсъждане.

Аз предлагам да се възложи на Съвета по водите да работи технико-икономически доклад по комплексното използване на река Марица, Горна Марица и Горна Струма още през 1964 г. Този баланс и технико-икономически доклад да се дадат на публично обсъждане, за да се изкажат по-голям брой специалисти и чак тогава да се представи в Министерския съвет за утвърждаване.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Съгласно Правилника за вътрешния ред на Народното събрание на питанията, които са поставени писмено или устно, отговаря съответното отговорно лице, към когото е отправено питането. След това, ако този, който е направил питането, не е доволен от отговора, той има право да превърне своето питане в запитване, което означава, че този въпрос се разработва и се внася вече за разглеждане в Народното събрание с право да се изкажат и народните представители и след това се взема решение.

Сега ние изслушахме питането, чухме и отговора. Но др. Бонев направи и отговор на отговора.

**Д-р Владимир Бонев:** Не, аз взех само отношение към отговора.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Но Народното събрание не може да вземе отношение по това Ваше отношение. Другарят Пашев, ако трябва да отговори, ние фактически откриваме дискусия по този въпрос. Но др. Бонев по същество превърна питането си в запитване. Той направи някои препоръки. Тези препоръки Народното събрание също не може да приеме. Въпросната страна може да се съобрази с това или да не се съобрази. По-нататък, ако др. Бонев не е удовлетворен от по-нататъшния ход на работата по този въпрос, той може да направи запитване.

Аз смятам така да приключим въпроса — само като препоръка.

В изказването си по законопроектите за държавния народностопански план и по бюджета народният представител Стоян Стоянов направи едно запитване до председателя на Комитета по леката промишленост относно качеството на гумените цървули. Тъй като този въпрос е свързан с плана, то отговор ще даде председателят на Държавния комитет за планиране.

Има думата др. Апостол Пашев.

**Председател на Държавния комитет за планиране инж. Апостол Пашев:** (От трибуната) Другарки и другари! Става въпрос тук за качеството на гумените цървули, шушони, ботуши и др. Този въпрос се постави и от някои изказали се другари, а именно, че качеството на продукцията е лошо. Това е вярно. На какво се дължи то?

Трябва да кажем, че от преди няколко години поради дефицитност на суровия каучук се измени рецептата, за да може да се запази бройката, а се влоши за сметка на това качеството. Този въпрос ние го разучихме и смятаме, че тук изказванията на другарите и негодуванието на хората са правилни.

За догодина ние предвиждаме допълнителен внос на каучук. При това положение ние ще можем да се върнем на старата рецепта, преди нейното изменение, значи с повече каучук, и така ще се подобри качеството на тези изделия.

Освен това за 1964 г. ние сме предвидили средства, за да могат да се внесат и някои машини, за да се подобрят матриците и начините на изработка специално на ботушите и на другите изделия.

Материално-техническата база с плана за 1964 г. ще бъде подобрена. Ние предвиждаме необходимите средства в капиталистическа и в социалистическа валута, а също така и съответните лимитни средства.

Трябва да кажа обаче, че не само материално-техническата база решава въпроса. Необходимо е да се обърне внимание и на технологията на производството. Ето защо аз отправям апел към всички работници, които са заети в този отрасъл, в бъдеще наистина да заработят още по-добре за подобряване на технологията и за правилното използване както на материалите, така и на оборудването, което ще бъде внесено за подобряване въобще производството на този вид изделия.

**Раденко Видински:** Другарю Пашев, обърнете внимание, че езичетата и токите са много къси и не могат да се закопчават. А това не зависи нито от вноса на каучук, нито от машините. Необходимо е те да се удължат с един-два сантиметра.

**Председател на Държавния комитет за планиране инж. Апостол Пашев:** Наистина трябва да се вземат мерки. Аз вече казах, че не се касае тук само за материалите, до суровия каучук, за който ние предвиждаме допълнителен внос, за да може да се увеличи с 10% съдържанието на каучука в гумените изделия, и за внасянето на разни преси, а се касае действително и за чисто технологически въпроси, които се решават от колективите и трябва на самите производствени колективи да се обърне внимание.

**Димитър Аргиров:** А какво ще кажете по другия въпрос — защо ги няма на пазара?

**Председател на Държавния комитет за планиране инж. Апостол Пашев:** Няма ги, другари, защото се късат и не стигат.

За догодина ние не само запазваме количеството, което ще се произведе тази година, но и предвиждаме увеличение на производството със 144 000 чифта, т.е. ние даваме ръст, а освен това подобряваме и качеството, като предвиждаме метериалите, необходими за целта.

При това положение ето какво е положението по този въпрос. През 1963 г. ще бъдат произведени 4 000 000 чифта цървули и 215 000 чифта ботуши, а през 1964 г. предвиждаме да бъдат произведени 4 220 000 чифта цървули и 390 000 чифта ботуши, от които 120 000 са предвидени за износ. Това означава, че населението ще получи през 1964 г. 140 000 чифта гумени цървули и 55 000 чифта ботуши в повече. Освен това качеството им ще бъде подобро, за да се носят поне два пъти по-дълго време.

**Григор Илиев:** Един въпрос. Отнася ли се подобряването на качеството на материала и за ботушите на миньорите?

**Председател на Държавния комитет за планиране инж. Апостол Пашев:** Абсолютно за всички.

**Григор Илиев:** Защото те ги носят само 6 дни и казват за тях, че са шестдневки.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** Другарят Стоян Стоянов, доволен ли е?

**Стоян Стоянов:** Да.

**Председателстващ Екатерина Аврамова:** С това завършихме питанията, които бяха постъпили в Бюрото.

Преди да закрием предобедното заседание искам да ви прочета една телеграма, която току-що се получи от колектива на гара Сливница.

„В чест на редовната сесия на Четвъртото Народно събрание колективът на гара Сливница изпълни 20 дни предсрочно годишния план.

Колективът на гарата поздравява народните избранници, като им пожелава ползотворна работа за приемане такъв план за 1964 г., който ще доведе до по-скорошно построяване на комунизма в нашата страна.

Ние обещаваме пред партията, правителството и Народното събрание през 1964 г. да натоварим и извозим седем пъти повече товари от тези през 1963 г., без да изразходваме нито стотинка повече от това, което е изразходвано през 1963 г.

През 1964 г. няма да допуснем нито едно нарушение на трудовата дисциплина, а дните, когато заседава Народното събрание, за нас ще бъдат ударни дни.

Да живее Централният комитет на Българската комунистическа партия!

Да живеят народните ни избранници!

За колектива — началник-гара Иван Найденов.“ (*Ръкопляскания*)

Бюрото предлага с това предобедното заседание на Народното събрание да приключи.

След обед продължаваме работата от 15 часа.

*(Закрито в 12 ч. 35 м.)*

Подпредседател: **Ек. Аврамова**

Секретар: **Ст. Стефанов**

Парламентарен стенограф: *В. Йонков*